

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกรกรในโรงเรียน
อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวกุลวดี ยงพะวิสัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Operational Development Guideline of In-school Farm Youth Groups in
Prathai District of Nakhon Ratchasima Province**

Miss Kunvadee Yongphavisai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2021

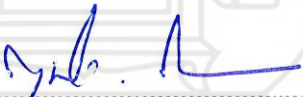
หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรใน โรงเรียน
อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อและนามสกุล นางสาวกุลวดี ยงพะวิสัย
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสั่งข์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2565

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.นัจฐิณี หาญกิตติชัย)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสั่งข์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศีร์ราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย นางสาวกุลวดี ขงพะวิสัย รหัสนักศึกษา 2639002449

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครูทเมือง แสนเสริม

ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา (1) ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง (2) การดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน (3) ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน และ (4) แนวทางการพัฒนากลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 4 โรงเรียนในอำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา โดยการใช้แบบสอบถามกับสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียนจำนวน 124 คน และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ครูที่ปรึกษาและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จำนวน 9 คน เก็บจากประชากรทั้งหมด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสรุปประเด็นเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกยูวเกษตรกรมีสัดส่วนของเพศชายไม่แตกต่างกับเพศหญิง กำลังศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 2.28 ปี ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 39.33 ปี ทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มยูวเกษตรกรเฉลี่ย 6.33 ปี 2) สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกลุ่ม ประเด็นเรื่อง การดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อการเกษตร สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม สำหรับการทำงานของกลุ่มยูวเกษตรกรสามารถสรุปได้ 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการกลุ่ม - ส่วนใหญ่มีการถ่ายทอดความรู้และข่าวสารของกลุ่ม การบริหารทุนและทรัพยากร - ทุกกลุ่มมีการจัดทำบันทึกการใช้วัสดุอุปกรณ์และการจัดทำบัญชีต้นทุนและกำไร และการพัฒนาความรู้และความสามารถของสมาชิก - ทุกกลุ่มมีการดำเนินการถ่ายทอดความรู้การเกษตรให้สมาชิก 3) กลุ่มยูวเกษตรกรมีปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ หน่วยงานภายนอกขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีความต้องการด้านการดำเนินกิจกรรมระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ความต่อเนื่องของกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก 4) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรให้ข้อเสนอว่า ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรที่ชัดเจน การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกรแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่วิวเกษตรกรเกี่ยวกับการทำงานด้านการเกษตร

คำสำคัญ: กลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน การพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร การส่งเสริมกลุ่มยูวเกษตรกร

Thesis title: Operational Development Guideline of In-school Farm Youth Groups in Prathai District of Nakhon Ratchasima Province

Researcher: Miss Kunvadee Yongphavisai; **ID:** 2639002449;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development)

Thesis advisors: (1) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor;

(2) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm, Assistant Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study: (1) personal data of in-school farm youth group members and stakeholders, (2) the operations of in-school farm youth groups, (3) problems and needs in operational development of in-school farm youth group, and 4) guideline for in-school farm youth group development.

The data were collected from all population of four schools in Prathai District, Nakhon Ratchasima Province comprising of 124 in-school farm youth group members responded to a questionnaire and 13 stakeholders including interviewed group advisors and agricultural extensionists. The quantitative data were analyzed by descriptive statistics while the qualitative data were summarized the content.

The research results showed that (1) there were no differences between the proportion of male and female group members; they were studying at secondary education level 2 and had been group members for an average of 2.28 years. The majority of stakeholder was male with an average age of 39.33 years, finished a bachelor's degree, and had working experience with the farm youth group as an average of 6.33 years. 2) The group members perceived the operational objectives at the highest level in the following aspects: the operations of farm youth group could instill good attitude towards agriculture for the youths and the group members participated in solving activity problems. The group operations were concluded into three categories such as group management – most of them transferred group knowledge and information; budget and resource management – all of them recorded tools and materials, cost accounting, and profit; knowledge and ability development of the members – agricultural knowledge was transferred to the members. 3) The farm youth groups had problems at high level in two aspects such as lack of follow-up work from outside organizations and in-sufficient operational tools. Farm youth group members needed in the operations of all aspects such as continuous activity, group working, helping each other, role responsibility, and member participation. (4) The stakeholders indicated that the operational guideline should be clear; the stakeholders should have knowledge and understand the farm youth group activity; and positive attitude towards agricultural work should be instilled for the youth.

Keywords: In-school farm youth group, Farm youth group operational development, Farm youth group extension

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสั่งข์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง และติดตามดูแลเอาใจใส่ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอ กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย ที่ให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์และได้ให้แนวคิด คำแนะนำ เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากคณาจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่านที่ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาที่มีคุณค่ายิ่ง ขอขอบคุณบุคลากรและเจ้าหน้าที่ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาในการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ และ ขอขอบคุณสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุวเกษตรกร ในอำเภอประทาย จังหวัด นครราชสีมา ที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ นักศึกษาปริญญาโททุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจและคอยช่วยเหลือเสมอมา

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัวที่คอยให้ คำปรึกษาและเป็นกำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น และอดทน ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ สำเร็จและลุล่วงไปด้วยดี ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะยังประโยชน์ต่อ การศึกษาและ การส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คุณค่าและ ความดีอันพึงมีจาก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

กุลวดี ขงพะวิสัย

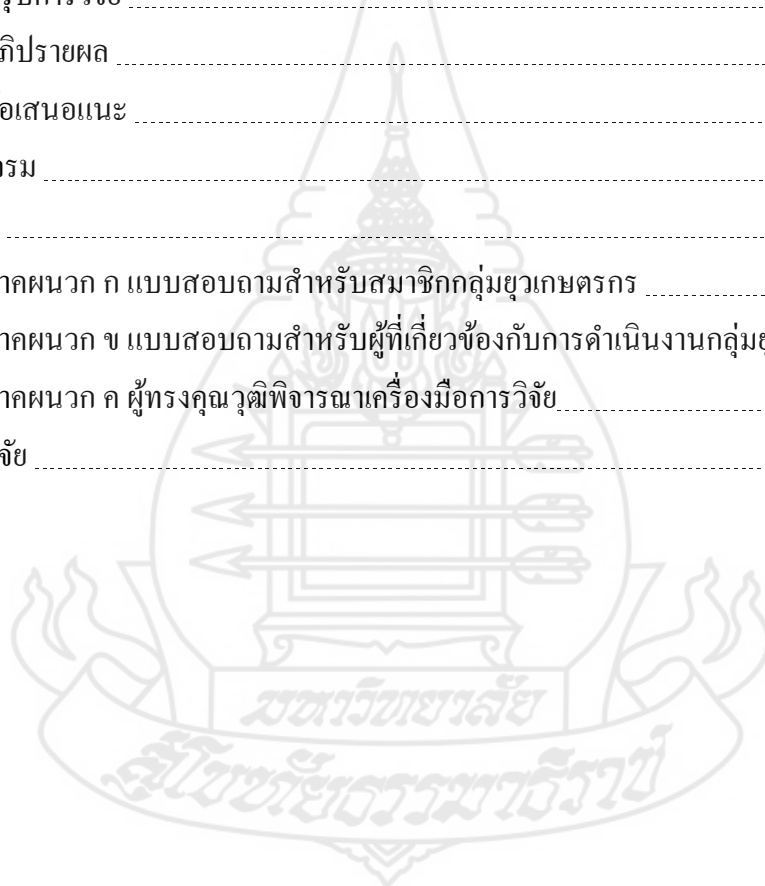
ตุลาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
สภาพทั่วไปของอำเภอประเทาย	5
แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตร	12
การดำเนินงานเยาวชนเกษตรในอำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม	22
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรในโรงเรียน	
และผู้ที่เกี่ยวข้อง	45

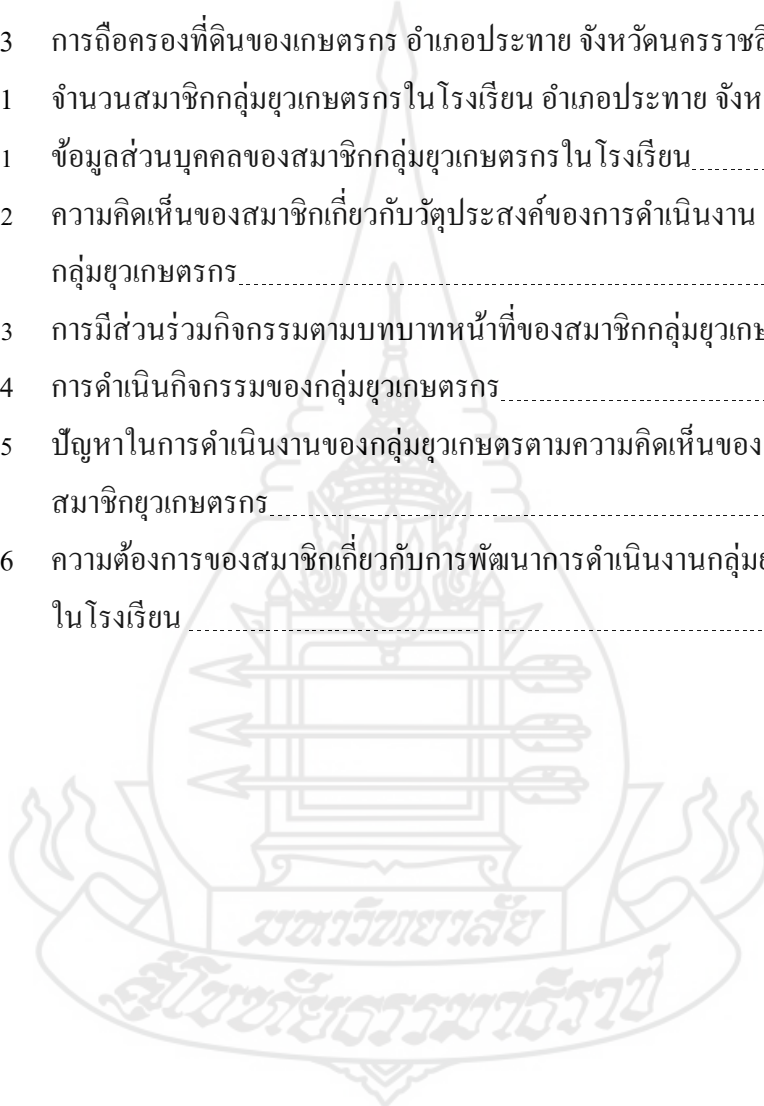
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มยุทธกรในโรงเรียน	48
ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงาน ของกลุ่มยุทธกรในโรงเรียน	53
ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนากลุ่มยุทธกรในโรงเรียน	58
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปการวิจัย	61
อภิปรายผล	65
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก แบบสอบถามสำหรับสมาชิกกลุ่มยุทธกร	76
ภาคผนวก ข แบบสอบถามสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มยุทธกร	83
ภาคผนวก ค ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย	87
ประวัติผู้วิจัย	89

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ปี 2564..... 9
ตารางที่ 2.2	การประกอบอาชีพการเกษตรในอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา..... 10
ตารางที่ 2.3	การถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา..... 11
ตารางที่ 3.1	จำนวนสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา 36
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน..... 46
ตารางที่ 4.2	ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน กลุ่มยุวเกษตรกร..... 48
ตารางที่ 4.3	การมีส่วนร่วมกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร..... 50
ตารางที่ 4.4	การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกร..... 52
ตารางที่ 4.5	ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรตามความคิดเห็นของ สมาชิกยุวเกษตรกร..... 54
ตารางที่ 4.6	ความต้องการของสมาชิกเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร ในโรงเรียน..... 56

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา	6
ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองของอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา	7
ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงแหล่งน้ำอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา.....	9
ภาพที่ 2.4 เครื่องหมายชูวเกษตรกรและหมวกชูวเกษตรกร	16

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรของประเทศร้อยละ 35 ประกอบอาชีพการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ซึ่งในปัจจุบัน จำนวนแรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการย้ายแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการในเขตเมืองและการเริ่มเข้าสู่ความเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย เมื่อเกษตรกรไทยมีอายุเฉลี่ยมากขึ้น อาจเกิดช่องว่างกับเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาหรือการประกอบอาชีพ จึงจำเป็นที่จะต้องมี “เกษตรกรรุ่นใหม่” ขึ้นมาทดแทน เพื่อรองรับ การขยายตัวของอายุเฉลี่ยของเกษตรกรไทย

เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ ส่งเสริมพัฒนาและสนับสนุน ในทุกมิติให้สามารถรับมือและเท่าทันกับโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน รวมถึงการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาคุณภาพการพัฒนาเด็กและเยาวชน พบว่ายังมีประเด็นท้าทายของการพัฒนาและส่งผลกระทบต่อเนื่องกับภาคการเกษตรของไทย ทั้งการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม การพัฒนาความรู้และทักษะด้านการเกษตรขั้นพื้นฐาน การเสริมสร้างความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีและพัฒนาแนวคิดเชิงสร้างสรรค์เตรียมความพร้อมให้เป็นเกษตรกรหรือการประกอบอาชีพที่สนับสนุนและพัฒนาด้านการเกษตรในอนาคต ซึ่งจะเป็นต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศชาติที่ยั่งยืน (กลุ่มงานพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร, 2559)

สำนักงานเกษตรอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร จากการสรุปผลการดำเนินงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ประจำปี 2564 พบว่า กลุ่มยุวเกษตรกรที่จดทะเบียนกลุ่มกับสำนักงานเกษตรอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนวัดบ้านคำแย กลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนบ้านช่องแมวพิทยา กลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนวัดบ้านหนองพลวง และกลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนบ้านหันห้วยทราย ทั้งนี้ กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร

เช่น การปลูกพืชผักตามฤดูกาล เพาะเห็ด และเลี้ยงไก่ เพื่อนำผลผลิตทางการเกษตรเข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน โดยมีครูที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกรแต่ละโรงเรียนคอยให้คำแนะนำ และมีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลเข้าไปให้คำแนะนำและส่งเสริมในด้านต่าง ๆ แต่การดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนยังขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนยังไม่มีคามเข้มแข็งและสำเร็จเท่าที่ควร

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน สภาพและความต้องการของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน ตลอดจนศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุวเกษตรกร ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร ไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรต่อไป จึงเป็นที่มาของการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา ให้ประสบความสำเร็จต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุวเกษตรกร อำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาวิจัยและได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ คือ กลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความรู้ ข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน และศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน เพื่อให้กลุ่มยูวเกษตรกรมีความเข้มแข็งในการดำเนินงานกลุ่มต่อไป

4.3 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มยูวเกษตรกร ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือน สิงหาคม 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **ยุวเกษตรกร** หมายถึง นักเรียนชาย-หญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ที่มีความสนใจด้านการเกษตร รวมกันจัดตั้งเป็น “กลุ่มยุวเกษตรกร” ซึ่งมีการจดทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

5.2 **กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน** หมายถึง นักเรียนชาย-หญิง ที่เป็นผู้ศึกษาอยู่ในโรงเรียนตั้งแต่ชั้น ม.1-ม.3 และสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนในพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

5.3 **ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง** กับการดำเนินการกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุวเกษตรกร ได้แก่ ครูที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร , ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่จัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

5.4 **การพัฒนา** หมายถึง การพัฒนาการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกรให้กลุ่มเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

5.5 **การดำเนินงาน** หมายถึง การฝึกปฏิบัติ การร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วม งานหรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานยุวเกษตรกร

5.6 **ความคิดเห็น** หมายถึง ความคิดเห็นของสมาชิกยุวเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุวเกษตรกรต่อการดำเนินงานและการทำกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินงาน

6.2 กลุ่มยุวเกษตรกรได้ทราบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และมีแนวทางในการดำเนินงานในการพัฒนาต่อไป

6.3 กลุ่มยุวเกษตรกรมีทักษะ ประสบการณ์ ในด้านการทำเกษตรกรรม เกิดความรักในอาชีพเกษตรกรรม และสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมต่อจากพ่อแม่

6.4 เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

6.5 เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนในการวางแผน ปรับปรุงนโยบายและสนับสนุนงบประมาณ เพื่อนำไปพัฒนา กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนให้ก้าวหน้าต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอ ประทาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นกรอบกำหนดแนวคิด หลักการทฤษฎี รวมทั้งการกำหนดประเด็นในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร
3. การดำเนินงานยุวเกษตรกรในอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่ม
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพทั่วไปของอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

1.1 สภาพทั่วไปของอำเภอประทาย

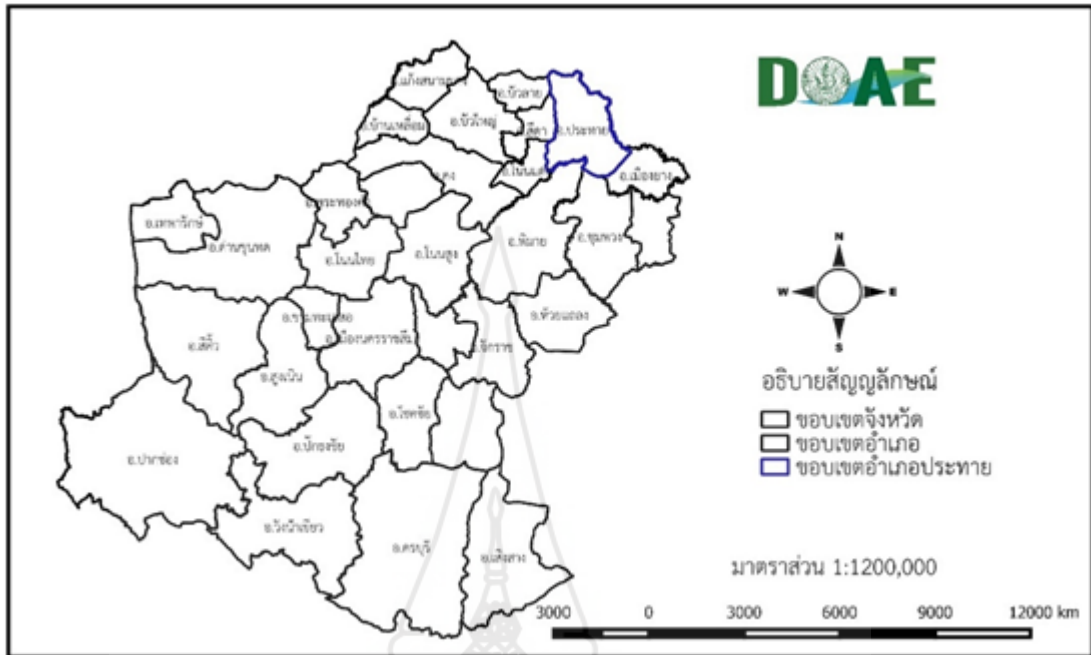
จากแผนพัฒนาการเกษตรอำเภอประทาย ระยะ 5 ปี (2566-2570) ฉบับประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (สำนักงานเกษตรอำเภอประทาย, 2565) มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ที่ตั้งและขนาดพื้นที่ อำเภอประทาย มี 13 ตำบล 151 หมู่บ้าน อยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะทางประมาณ 96 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 422 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณพื้นที่ 600 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 368,840 ไร่ อำเภอประทายตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดนครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอข้างเคียง ดังนี้

1.1.2 อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอพล และอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น
- ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอชุมพวงและอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอโนนแดงและอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

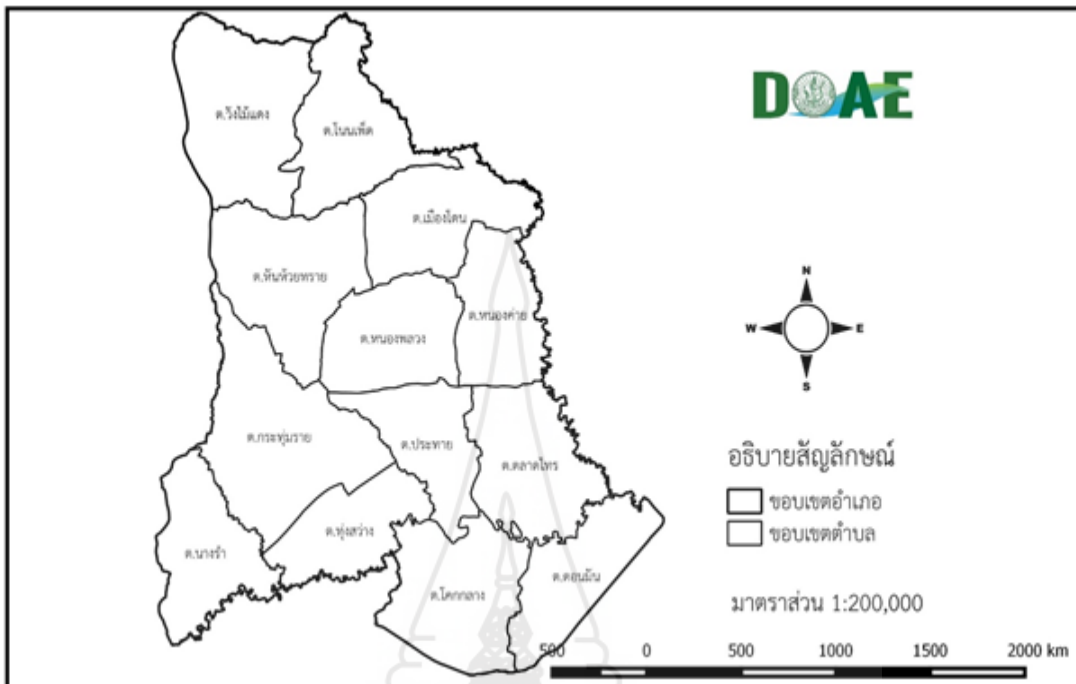

ภาพที่ 2.1 แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอพะเยา จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

1.1.3 ลักษณะการปกครอง อำเภอพะเยาแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 13 ตำบล 151 หมู่บ้าน ได้แก่

ตำบลพะเยา	17 หมู่บ้าน
ตำบลตลาดไทร	13 หมู่บ้าน
ตำบลกระทุ่มราย	17 หมู่บ้าน
ตำบลโคกกลาง	9 หมู่บ้าน
ตำบลดอนมัน	10 หมู่บ้าน
ตำบลหนองค่าย	14 หมู่บ้าน
ตำบลเมืองโดน	7 หมู่บ้าน
ตำบลโนนเพ็ด	11 หมู่บ้าน
ตำบลหนองพลวง	12 หมู่บ้าน
ตำบลหันห้วยทราย	9 หมู่บ้าน
ตำบลวังไม้แดง	11 หมู่บ้าน

ภาพที่ 2.2 ขอบเขตการปกครองของอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

1.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ และมีที่ราบลุ่มบริเวณติดอ่างเก็บน้ำมีความลาดเทไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เล็กน้อย พื้นที่ของอำเภอประทายตั้งอยู่ส่วนทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ดอน นาลุ่ม มีความลาดเอียงของพื้นที่ร้อยละ 0–2 อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 170-180 เมตร

1.1.5 สภาพดิน ลักษณะดินประกอบด้วย ดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินเหนียว แต่มีบางพื้นที่ในอำเภอ เป็นดินเค็ม และดินปนก้อนหินลูกรัง ดินร่วนมีก้อนหิน

อำเภอประทาย มีกลุ่มดินเหมาะสมกับการปลูกพืช จำนวน 16 กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้ กลุ่มชุดดินที่ 18,41,56,20,20 SA,22,35,40,25,4,49,59,35b,40b,49b,3 ลักษณะโดยทั่วไป เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายเป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำดินชั้นบน Ph 6.0-7.0 ส่วนดินชั้นล่าง PH ประมาณ 5.5-6.5

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ พืชมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ฤดูฝนมีน้ำแช่ขังนาน 4 เดือน

ความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว ในช่วงฤดูฝนมีน้ำขังนานระหว่าง 3-4 เดือน จึงมีศักยภาพเหมาะสมในการทำนามากกว่าการปลูก

พืชไร่ พืชผัก และผลไม้ ยกเว้นถ้าได้มีการปรับปรุงแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันสามารถปลูกพืชไร่ และพืชผักอายุสั้นได้ในช่วงฤดูแล้ง ถ้ามีแหล่งน้ำเสริม

1.1.6 สภาพภูมิอากาศ อยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม ฤดูฝน ระหว่างเดือน มิถุนายน – ตุลาคม และฤดูหนาว ระหว่างเดือน พฤศจิกายน – มกราคม

สภาพภูมิอากาศทั่วไปค่อนข้างแห้งแล้ง และมีฤดูหนาวและฝน ช่วงสั้นๆ มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ 16 – 42 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ที่ 900 - 1,180 มิลลิเมตร/ปี

1.1.7 เส้นทางคมนาคม เส้นทางคมนาคมในอำเภอประทาย มีทางหลวงแผ่นดิน 2 สาย ได้แก่ ถนนสายนครราชสีมา – โขสาร หมายเลข 207 และถนนสายชุมพวง – บัวใหญ่ หมายเลข 202

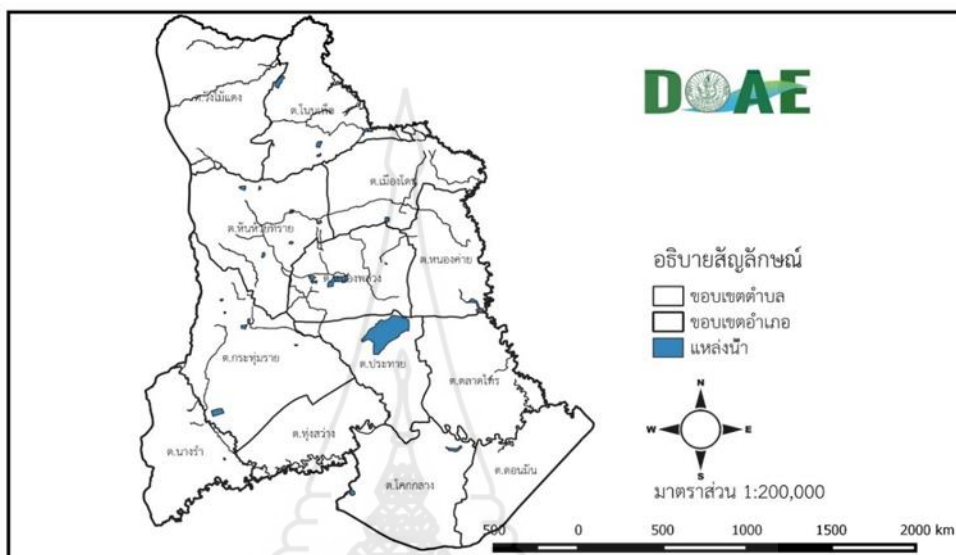
1.1.8 แหล่งน้ำและระบบชลประทาน แหล่งน้ำในอำเภอประทายที่สำคัญคือ มีลำน้ำตามธรรมชาติที่ไหลผ่าน 2 สาย ได้แก่ ลำสะเทต มีน้ำลึกเฉลี่ย 3.00 เมตร ไหลจากลำเชียงไกรมาทางทิศใต้อำเภอ โนนแดง จังหวัดนครราชสีมา เข้าสู่พื้นที่อำเภอประทาย ในพื้นที่ตำบลนางรำ ตำบลทุ่งสว่าง ตำบลประทาย ตำบลโคกกลาง ตำบลตลาดไพร และตำบลคอนมัน และไหลบรรจบลำแอกบริเวณบ้านปลักแรด ตำบลคอนมัน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา เชื่อมต่อด้านหนองเยือง จังหวัดบุรีรัมย์ ก่อนจะลงลำน้ำมูลในเขตพื้นที่อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ลำน้ำแอก มีน้ำลึกเฉลี่ย 2.50 เมตร ไหลมาจากลำน้ำชีทางทิศตะวันตกจากอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไหลผ่านเข้าสู่พื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มาทางตำบลวังไม้แดง ตำบลโนนเพ็ด ตำบลเมืองโดน ตำบลหนองค่าย และตำบลตลาดไพร ก่อนที่จะมาบรรจบกับลำสะเทตบริเวณบ้านปลักแรด ตำบลคอนมัน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา เชื่อมต่อด้านหนองเยือง จังหวัดบุรีรัมย์ และไหลลงสู่ลำน้ำมูลในเขตพื้นที่อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งลำสะเทต จะมีน้ำตลอดปี และลำแอกจะมีน้ำเป็นไหลเป็นบางช่วงแหล่งน้ำขนาดใหญ่ตามธรรมชาติ ได้แก่

1) **บึงกระโดน** ตั้งอยู่ที่ตำบลประทาย เป็นอ่างเก็บน้ำที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอประทาย มีเนื้อที่ 3,500 ไร่ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และใช้เพื่อการเกษตร ในช่วงฤดูแล้งจะมีปริมาณน้ำลดลง แต่มีน้ำตลอดปี

2) **อ่างเก็บน้ำนางรำ** ตั้งอยู่ที่ตำบลนางรำ มีน้ำเพื่อใช้ทำประปาและใช้เพื่อการเกษตรตลอดปี มีเนื้อที่ประมาณ 200 ไร่

3) **ลำห้วยแยะ** ไหลผ่านตำบลกระทุ่มราย ตำบลนางรำ และไหลลงลำสะเทต บริเวณบ้านวังม่วง ตำบลทุ่งสว่าง อำเภอประทาย มีระยะทาง 4,000 เมตร จะมีน้ำไหลเฉพาะฤดูฝนเท่านั้น

4) ลำห้วยเตย ไหลผ่านตำบลหันห้วยทราย ตำบลหนองพลวง ตำบลประทาย และไหลลงลำสะเทต บริเวณบ้านหันเตย ตำบลประทาย อำเภอประทาย มีระยะทาง 7,000 เมตร จะมีน้ำไหลเฉพาะฤดูฝนเท่านั้น

ภาพที่ 2.3 แหล่งน้ำธรรมชาติ/ห้วยหนอง/คลอง/บึง/สระ อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

1.2.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ประชากรอำเภอประทาย ประชากรมีอาชีพหลักคือ อาชีพด้านการเกษตรมีพื้นที่การเกษตร 306,338 ไร่ (ร้อยละ 83.05 ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) โดยมีรายละเอียดการประกอบอาชีพการเกษตร ดังนี้

ตารางที่ 2.1 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ปี 2564

ตำบล	พื้นที่การเกษตร รวม (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)					
		นา	พืชไร่	ผัก	ไม้ยืนต้น	ยางพารา	อื่น ๆ
กระทุ้งทราย	35,182	28,421.75	-	-	170	15	4,186
โคกกลาง	26,926	22,413.98	18	-	102	12	137
ดอนมัน	22,838	19,461.39	12	-	230		839
ตลาดไทร	24,356	19,581.69	100	20	100		2,090
ทุ่งสว่าง	15,900	11,457.98		-	91	26	4,218
นางรำ	21,366	14,785.31	60	-	150	10	5,976

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ตำบล	พื้นที่การเกษตร รวม (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)					
		นา	พืชไร่	ผัก	ไม้ยืนต้น	ยางพารา	อื่น ๆ
โนนเพ็ด	24,464	20,328.91	52	150	1,332		829
ประทาย	19,974	9,644.85	46	-	335		5,034
เมืองโคน	15,905	13,728.38		458	521		900
วังไม้แดง	33,209	25,395.38	950	207	1,628	20	3,106
หนองค่าย	18,051	16,435.74	20	18	490	14	788
หนองพลวง	20,937	17,807.64	12	15	609	20	1,795
หันห้วยทราย	27,230	24,962.54		214	198		1,262
รวม 13 ตำบล	306,338	244,425.54	1,270	1,082	5,956	117	31,160

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564

1.2.2 ลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอประทายมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จำนวน 12,432 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.93 และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน 946 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.07

ตารางที่ 2.2 การประกอบอาชีพการเกษตรในอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก	12,432.00	92.93
เกษตรกรรมเป็นอาชีพรอง	946.00	7.07

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564

1.2.3 ลักษณะการถือครองที่ดิน ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอประทายส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน 11,633 ครัวเรือน เนื้อที่ 195,157 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 73.50 รองลงมาคืออื่น ๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน 1,518 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.92 และเช่า จำนวน 2,536 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 16.58 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.3 การถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะการถือครองที่ดิน	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	11,633.00	73.66
เช่า	2,461.00	15.58
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์,ทำฟรี)	1,698.00	10.75
รวม	13,678.00	100

ที่มา : Farmer Map Report กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ.2564

1.2.4 องค์กรและสถาบันเกษตรกร อำเภอประทาย มีกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน ดังนี้

- 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 115 กลุ่ม
- 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 9 กลุ่ม
- 3) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จำนวน 4 กลุ่ม
- 4) กลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 4 กลุ่ม
- 5) สพก.หลัก จำนวน 1 ศูนย์
- 6) สพก.เครือข่าย จำนวน 15 ศูนย์

1.2.5 การศึกษา อำเภอประทาย มีสถานศึกษา หรือ โรงเรียน ประกอบด้วย

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 64 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด 7,373 คน
- โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 18 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด 3,082 คน

กล่าวโดยสรุป อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 13 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลประทาย ตำบลตลาดไทร ตำบลกระทุ่มราย ตำบลโคกกลาง ตำบลดอนมัน ตำบลหนองค่าย ตำบลเมืองโคน ตำบลโนนเพ็ด ตำบลหนองพลวง ตำบลหันห้วยทราย และตำบลวังไม้แดง มีหมู่บ้านจำนวน 151 หมู่บ้าน สภาพภูมิอากาศมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ และมีที่ราบลุ่มบริเวณติดอ่างเก็บน้ำมีความลาดเทไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เล็กน้อย เป็นพื้นที่ดอน นาทุ่ง มีความลาดเอียงของพื้นที่ร้อยละ 0-2 อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 170-180 เมตร เป็นพื้นที่ราบและพื้นที่ดอน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ข้าว เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย ครัวเรือนละ 61,276.00 ต่อปี

การวิจัยครั้งนี้ได้นำข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดขอบเขตการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรใน โรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัด

นครราชสีมา และนำประเด็น เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลักของครัวเรือน มากำหนดเป็นประเด็นคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2. แนวและทฤษฎีคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกร

2.1 ประวัติการดำเนินงานเยาวชนเกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2544: น.45-47) ได้ระบุไว้ว่า การดำเนินงานที่คล้ายกับการดำเนินงานเยาวชนเกษตรกรในปัจจุบันเคยมีปรากฏมาแล้วในประเทศไทยเมื่อประมาณปี 2460 โดยพระยาเทพศาสตร์สถิตย์ (โห้ กาศพิชัย) ได้เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง สมาคมเทพกสิกร เพื่อส่งเสริมให้เยาวชน มีนิสัยรักการทำงานเกษตรทางด้านการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ปี 2495 Dr. Frank Dickinson เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญขององค์การอาหารและเกษตรแห่ง สหประชาชาติ (FAO) ได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลือปรับปรุงงานวิชาการและกิจกรรมการเกษตรของ โรงเรียนประชาบาลในเขตขององค์การส่งเสริมการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา และได้มีโอกาสเสนอโครงการฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ของชาวนิคมนสร้างตนเองบางปะกง ต่อองค์การอาหารและเกษตรแห่ง สหประชาชาติซึ่งมีการบรรจุกิจกรรมการฝึกอบรมเกษตรกรผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวและเกษตรกรวัยรุ่นไว้ด้วย จนทำให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูเกษตรกรในนิคมสร้างตนเองบางปะกง ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักจัดความมั่นคง ร่วมกันของสหรัฐอเมริกา (USOM) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) และองค์การ อาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติและต่อมามีผลให้เกิดงานทดลองขึ้น เป็นครั้งแรกเกี่ยวกับการ ส่งเสริมเยาวชนที่เป็นนักเรียนให้รู้จักการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ในเดือนกุมภาพันธ์ 2496 ที่โรงเรียน พรหมมานุเคราะห์ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ 14 มกราคม 2496 ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์สำหรับผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา พิจารณาโครงการของนายพนม สมิตานนท์ เจ้าหน้าที่ขององค์การส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทราที่จะทำการทดลอง ส่งเสริมบุคคลผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาอายุระหว่าง 10-20 ปี ทั้งที่กำลังศึกษาอยู่และออกจากโรงเรียนแล้ว ให้มีโอกาส ได้ศึกษาวิชาชีพการเกษตร โดยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองที่บ้าน ซึ่งที่ประชุมได้พยายาม หาแนวทางปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของไทยเพื่อจะนำไปเผยแพร่ดำเนินการ ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ การประชุมครั้งสำคัญที่สุดที่เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในประเทศไทยมีขึ้น

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2496 ที่นิคมสร้างตนเองบางปะกง ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สำนักจัดความมั่นคงร่วมกันของสหรัฐอเมริกา องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม และองค์การอาหารและเกษตร แห่งสหประชาชาติ เป็นการประชุมเพื่อพิจารณา วางโครงการ ให้กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมกสิกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดตั้ง 4H CLUB ขึ้นในประเทศไทย ซึ่งในช่วงปีแรกของการดำเนินงาน ได้มีการจัดตั้ง 4H CLUB ขึ้นที่ อำเภอเมือง อำเภอบางปะกง อำเภอบางคล้าของจังหวัดฉะเชิงเทรา และอำเภอศรีราชา ของ จังหวัด ชลบุรี รวม 4 แห่ง มีสมาชิกชายและหญิง จำนวน 179 คน

มีการจัดประชุมใหญ่ขึ้นอีกในวันที่ 16 มีนาคม 2496 ที่ห้องประชุมกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ มีผู้เข้าร่วมประชุมคือ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อธิบดีกรมกสิกรรม รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หัวหน้ากองส่งเสริมและเผยแพร่ของกรมกสิกรรม ผู้นำปกครอง ของเขตนิคมสร้างตนเองบางปะกง และผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ที่ประชุมได้ลงมติให้ใช้ชื่อ หน่วยยุวกสิกร แทนคำว่า 4H CLUB และตกลงให้กรมกสิกรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ในการส่งเสริมและจัดตั้งหน่วยยุวกสิกรต่อไป เพราะเห็นว่า ส่วนใหญ่ของการดำเนินงานนี้ เกี่ยวข้องกับงานทางด้านการเกษตร และยังมีมอบหมายให้ นายทำนอง สิงคาลวณิช หัวหน้ากอง ส่งเสริมและเผยแพร่เป็นผู้รับไปจัดทำเครื่องหมายยุวกสิกรและ ระเบียบข้อบังคับของการ ดำเนินงานขึ้น

ปี 2497 มีพระราชบัญญัติจัดส่วนราชการจัดตั้ง แผนยุวกสิกรขึ้นในกองส่งเสริม และเผยแพร่ ของกรมกสิกรรม ซึ่งในปีนี้มีการจัดตั้งหน่วยยุวกสิกรขึ้นอีกใน จังหวัดชลบุรีและ จังหวัด เชียงใหม่ และยังมีรายงานว่างานขึ้นทดลองต่าง ๆ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้เข้ามาร่วม ดำเนินงานเป็น แบบหน่วยยุวกสิกรด้วย หลังจากที่มิหน่วยยุวกสิกร 984 กลุ่ม กระจายใน 71 จังหวัด ทั่วประเทศ

ปี 2510 ได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดตั้ง กรมส่งเสริมการเกษตร ขึ้นใน กระทรวง เกษตรและสหกรณ์การส่งเสริม และจัดตั้งหน่วยยุวกสิกร ได้โอนมาอยู่ในหน้าที่ของกองพัฒนาการ บริหารงานเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และได้เปลี่ยนใช้ชื่อจากหน่วยยุวกสิกรมาเป็นกลุ่มยุว เกษตรกร ในปี 2514 เพื่อให้ สอดคล้องกับ การส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร

สถิติของการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในปี 2515 มี จำนวน 1,341 กลุ่ม สมาชิก ชายและหญิงรวม 48,995 คน มีที่ปรึกษาเกษตรกรประจำท้องถิ่น 3,911 คน จำแนกเป็นกลุ่มยุว เกษตรกรประเภทในโรงเรียนประมาณร้อยละ 65 ของจำนวนกลุ่มยุวเกษตรกร ทั้งหมดคนออกจากรั้ว เป็นกลุ่มประเภทนอกโรงเรียน ในปี 2516 กรมส่งเสริมการเกษตรพิจารณาเห็นว่าเยาวชนอายุ

ระหว่าง 10-25 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ ประกอบกับการดำเนินงานของ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ได้ขยายออกไปมาก จึงมีนโยบายที่จะสนับสนุนการดำเนินงาน ของกลุ่มยุวเกษตรกร ที่เป็นบุตรหลานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และเน้นหนัก สำหรับผู้ที่ออกจาก โรงเรียนแล้วเป็นอันดับแรก มีผลทำให้ยุวเกษตรกรประเภทในโรงเรียนมีจำนวน ลดน้อยลง และกลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนอกโรงเรียนและประเภทผสมระหว่างผู้ที่อยู่ในโรงเรียนและนอก โรงเรียนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ปี 2531 สถิติกลุ่มยุวเกษตรกรทั่วประเทศมีประมาณ 6,000 กลุ่มมีสมาชิกมากกว่า 130,000 คน และมีที่ปรึกษายุวเกษตรกรประมาณ 15,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นกลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนอกโรงเรียน ได้มีการจัดขึ้นแบ่งสภาพของ กลุ่มยุวเกษตรกรขึ้น 3 ระดับ โดยวัด เปรียบเทียบจากเกณฑ์ที่กลุ่มงานยุวเกษตรกรของ กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร ได้จัดทำขึ้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กำหนดแนวทางการส่งเสริม และพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรในระดับจังหวัดให้ดีขึ้น

2.2 การดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร

การดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มพัฒนายุวเกษตรกร กองพัฒนาเกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ความหมายของยุวเกษตรกรและกลุ่มยุวเกษตรกร ยุวเกษตรกร คือ เด็กและเยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 25 ปี มีความสนใจด้านการเกษตร สมัครเป็นสมาชิกยุวเกษตรกร เพื่อพัฒนาความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตร การเสริมสร้างทักษะอาชีพและทักษะการดำรงชีวิต

กลุ่มยุวเกษตรกร หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 25 ปี มีความสนใจด้านการเกษตร รวมตัวกันจัดตั้งเป็น “กลุ่มยุวเกษตรกร” เพื่อพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ด้านการเกษตร การเสริมสร้างทักษะอาชีพและทักษะการดำเนินชีวิต

2.2.2 ประเภทของกลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกรแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) **กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน** เป็นกลุ่มยุวเกษตรกรที่สมาชิกทั้งหมดเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ กลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในโรงเรียน
- 2) **กลุ่มยุวเกษตรกรนอกโรงเรียน** เป็นกลุ่มยุวเกษตรกรที่มีสมาชิกทั้งหมดพ้นจากการเป็นนักเรียนแล้ว
- 3) **กลุ่มยุวเกษตรกรแบบผสม** เป็นกลุ่มยุวเกษตรกรที่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งที่เป็นนักเรียนและที่พ้นจากการเป็นนักเรียนแล้ว

2.2.3 สัญลักษณ์และเครื่องหมายยูวเกษตรกร

1) สัญลักษณ์ยูวเกษตรกร งานยูวเกษตรกรเป็นงานสากล ปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ดำเนินงานเกี่ยวกับยูวเกษตรมากกว่า 80 ประเทศทั่วโลก ในแต่ละประเทศใช้เครื่องหมายแตกต่างกันไป สำหรับเครื่องหมายของยูวเกษตรกรไทยเป็นไบโกลเวอร์สีเขียว ซึ่งเป็นพืชตระกูลถั่วชนิดหนึ่ง มี 4 แฉก (ตามธรรมชาติจะพบเพียง 3 แฉก โอกาสที่จะพบ 4 แฉกมีน้อยมาก หากได้พบว่าโชคดี) ในแต่ละแฉกบรรจุตัวอักษร

อักษร “ก” ในเครื่องหมายนี้เป็นคำย่อของคำ 4 คำ คือ

ก ตัวแรก หมายถึง “เกษตร” คือ “การฝึกสมอง”

ก ตัวที่สอง หมายถึง “กมล” คือ “การฝึกใจ”

ก ตัวที่สาม “กร” หมายถึง คือ “การฝึกใช้มือ”

ก ตัวที่สี่ หมายถึง “กาย” คือ “การฝึกพลานามัย”

ผู้คิดเครื่องหมาย 4 ก นี้คือ นายสระ ไตรเดช ที่ปรึกษาหน่วยยูวเกษตร “น้ำปรุงพัฒนา” ตำบลน้ำใส อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง เมื่อ พ.ศ. 2508 และได้ประพันธ์โคลงสี่สุภาพไว้ดังนี้

เกษตรก่อเกิดก้าว กิจกรรม

กมลมั่นสัจธรรม ทุกผู้

กรหมั่นกระทำ งามเด่น เสมอมา

กายแกร่งกรอบกู่ เกียรติต้องเกษตรกรรม

การให้ความหมายของตัวอักษร ก ทั้ง 4 ตัวตรงกับความหมายของ 4 H ในภาษาอังกฤษ โดยเครื่องหมายยูวเกษตรกรที่ใช้กันเป็นสากลที่มาจากสหรัฐอเมริกาคือ

H ตัวแรก หมายถึง “HEAD” คือ “ศีรษะ” หรือ “เกษตร”

H ตัวที่สองหมายถึง “HEART” คือ “ใจ” หรือ “กมล”

H ตัวที่สามหมายถึง “HAND” คือ “มือ” หรือ “กร”

H ตัวที่สี่หมายถึง “HEALTH” คือ “ร่างกาย” หรือ “กาย”

2) หมวกสำหรับยูวเกษตรกร เป็นหมวกทรง “จ็อกกี้” ด้านหน้าหมวกมีเครื่องหมายยูวเกษตรกร สีของหมวกอาจจะเป็นสีเขียว สีขาว หรือสีอื่นใดก็ได้ตามความเหมาะสม โดยทั่วไปจะใช้สีเขียว สำหรับเครื่องหมายหน้าหมวกต้องตรงตามรูปแบบและสีที่กำหนด

3) ธงของยูวเกษตรกร ธงของยูวเกษตรกร เป็นธงพื้น “สีขาว” มีเครื่องหมายยูวเกษตรกร “สีเขียว” อยู่ตรงกลาง ขนาดของธงกว้าง 2 ส่วน ยาว 3 ส่วน

4) สีของยูวเกษตรกร สีของยูวเกษตรกรใช้ “สีเขียว” กับ “สีขาว” โดยให้ความหมายและความสำคัญคือ สีเขียว เป็นสีของพืชพรรณธัญญาหาร เป็นสีของการเกษตร ซึ่งแสดงถึงความงอกงามและแผ่ไพศาลของพืชพรรณธัญญาหาร สีขาวเป็นสีของความบริสุทธิ์ ความซื่อสัตย์สุจริต อุปนิสัยใจคออันงาม และการตั้งใจทำแต่ความดี

ก. เครื่องหมายยูวเกษตรกร

ข. หมวกยูวเกษตรกร

ภาพที่ 2.4 สัญลักษณ์และเครื่องหมายของยูวเกษตรกร

ที่มา:ภาพ ก จาก <https://th.wikipedia.org/wiki> (2565)

ภาพ ข จาก <https://th.wikipedia.org/wiki> (2565)

2.2.4 องค์ประกอบของกลุ่มยูวเกษตรกร องค์ประกอบของกลุ่มยูวเกษตรกรประกอบด้วย

- 1) องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร คณะกรรมการสภายูวเกษตรกร และที่ปรึกษายูวเกษตรกร
- 2) องค์ประกอบเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร ได้แก่ งานและกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกร และข้อบังคับกลุ่มยูวเกษตรกร

2.2.5 บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ได้แก่

- 1) ปฏิบัติงานของตนซึ่งแยกจากผู้ปกครองอย่างน้อยปีละ 1 โครงการ
- 2) ปฏิบัติรับผิดชอบงานของตนอย่างเต็มความสามารถ
- 3) ปรับปรุงงานตามคำแนะนำของที่ปรึกษายูวเกษตรกรหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้งานเจริญก้าวหน้าเสมอ
- 4) บันทึกรการทำงานลงในสมุดบันทึกให้เรียบร้อย พร้อมทั้งจะให้ที่ปรึกษายูวเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตรวจได้ตลอดเวลา
- 5) ร่วมประชุมประจำเดือนกลุ่มยูวเกษตรทุกครั้ง และร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการสภายูวเกษตรกรตลอดจนการคัดเลือกที่ปรึกษาของกลุ่มยูวเกษตรกร

6) ให้ความช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกและคณะกรรมการสภายูวเกษตรกรในการดำเนินงานกลุ่ม

7) ช่วยเผยแพร่ผลงานกลุ่มยูวเกษตรกรในท้องถิ่นตลอดจนชักชวนให้เพื่อนเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกให้มากยิ่งขึ้น

2.2.6 องค์ประกอบคณะกรรมการสภายูวเกษตรกร ประกอบด้วย กรรมการ 5 คน หรือมากกว่า ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกในกลุ่มยูวเกษตรกรเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร คณะกรรมการสภายูวเกษตรกรนี้จะอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2 ปี และให้มีการเลือกตั้งใหม่เมื่อหมดวาระ ตำแหน่งของคณะกรรมการประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ปฏิคม และกรรมการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.2.7 บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสภายูวเกษตรกร ประกอบด้วย

1) จัดทำทะเบียนข้อมูลสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ข้อมูลประกอบอาชีพการเกษตรในท้องที่ตำบลที่กลุ่มยูวเกษตรกรตั้งอยู่

2) ร่วมกับที่ปรึกษายูวเกษตรกรกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาความรู้ทักษะการประกอบอาชีพของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร

3) จัดการประชุมคณะกรรมการสภายูวเกษตรกร เพื่อร่วมกันกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของกลุ่มยูวเกษตรกร และประชุมสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร เพื่อถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติให้แก่สมาชิก

4) ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมของกลุ่มยูวเกษตรกร

5) ให้การสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร และเครือข่ายการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร

2.2.8 การเลือกตั้งคณะกรรมการสภายูวเกษตรกร การเลือกตั้งคณะกรรมการสภายูวเกษตรกรของกลุ่มเป็นหน้าที่หนึ่งของสมาชิกทุกคนจะต้องสนใจและพยายามเรียนรู้ โดยมีที่ปรึกษายูวเกษตรกรและเจ้าหน้าที่เป็นผู้แนะแนวทางละวิธีการเลือกตั้ง เพื่อสนับสนุนให้การเลือกตั้งคณะกรรมการสภายูวเกษตรกรมีความเป็นประชาธิปไตย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้ที่สนใจและสมัครใจที่จะทำหน้าที่ในตำแหน่งนั้นๆ ทั้ง 5 ตำแหน่ง สมัครรับเลือกตั้งก่อน หากไม่มีผู้ใดสมัครก็ให้ใช้วิธีเสนอชื่อสมาชิกที่เห็นว่าเหมาะสมกับตำแหน่งต่างๆ เข้ารับการเลือกตั้ง

การเสนอชื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งเข้ารับการเลือกตั้งจะต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 2 คน โดยการเลือกตั้งให้กระทำทีละตำแหน่ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกแต่ละคนที่มีสิทธิ์ออกเสียง ลงคะแนนได้ครั้งหนึ่งต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการหนึ่งตำแหน่ง

วิธีลงคะแนน การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกระทำได้ 2 วิธี คือ

- 1) วิธีเปิดเผย ให้สมาชิกยื่นขึ้นหรือยกมือขึ้นในการลงคะแนนเลือกตั้ง แล้วให้คณะกรรมการตรวจนับคะแนน โดยนับจำนวนสมาชิกที่ยื่นขึ้นหรือจำนวนมือที่ยื่นขึ้น
- 2) วิธีลับ การลงคะแนนวิธีนี้ต้องใช้บัตรเลือกตั้ง เป็นวิธีเดียวกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนผู้ช่วยเหลือการเลือกตั้งมากกว่าวิธีแรก แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งวิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุด ให้ความยุติธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งวิธีนี้เหมาะสมสำหรับการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรระดับจังหวัดและประเทศ

2.2.9 ที่ปรึกษายุวเกษตรกร

1) ประเภทของที่ปรึกษายุวเกษตรกร แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) ที่ปรึกษายุวเกษตรกรสาขาบริหาร หมายถึง ที่ปรึกษายุวเกษตรกร มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและกิจกรรมทุกอย่างทั้งหมดของกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เน้นหนักในเรื่องของการประสานงานและการจัดการกลุ่มยุวเกษตรกร

(2) ที่ปรึกษายุวเกษตรกรสาขาเฉพาะงาน หมายถึง ที่ปรึกษายุวเกษตรกรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่เน้นหนักทางด้านการศึกษาให้ความรู้ทางวิชาการแก่สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร จึงอาจจะแบ่งย่อยประเภทลงไปได้อีกเป็นที่ปรึกษาฝ่ายพืชผัก ที่ปรึกษาฝ่ายพืชไร่ ที่ปรึกษาฝ่ายการเลี้ยงสัตว์ ที่ปรึกษาฝ่ายเกษตร เกษตร และที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมพิเศษต่างๆ เป็นต้น

(3) ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ หมายถึง ที่ปรึกษายุวเกษตรกรที่เป็นผู้ที่สนใจและประสงค์จะช่วยเหลืองานและกิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกร แต่ไม่สามารถรับหน้าที่อย่างเต็มตัวได้ตลอดเวลา เนื่องจากไม่ได้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียงกับกลุ่มยุวเกษตรกร หรืออาจมีภารกิจงานประจำส่วนตัวที่ไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการอุทิศเวลาการเป็นที่ปรึกษาของกลุ่มยุวเกษตรกรได้สม่ำเสมอ

2) คุณลักษณะของที่ปรึกษายุวเกษตรกร มีดังนี้

(1) มีบุคลิกดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสนใจงานด้านพัฒนาเด็กและเยาวชน

(2) มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น

(3) มีความรู้และเข้าใจในกระบวนการงานยุวเกษตรกรอย่างแท้จริง

(4) มีจิตอาสา สามารถอุทิศเวลาให้แก่กลุ่มยุวเกษตรกร

(5) มีความรู้และความสามารถสนับสนุนงานของกลุ่มยุวเกษตรกร

(6) เป็นผู้ที่ได้รับความนับถือและเชื่อมั่นในท้องถิ่น

(7) มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย

(8) อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเดียวกับกลุ่มยูวเกษตรกร

3) บทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษายูวเกษตรกร ได้แก่

(1) ร่วมมือกับสมาชิกกลุ่มและเจ้าหน้าที่วางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม

(2) ให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือแก่คณะกรรมการและสมาชิกในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจกรรม

(3) เชื่อมเยิน ติดต่อประสานงาน สร้างความคุ้นเคยกับผู้ปกครองของสมาชิกกลุ่มเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสนับสนุนการปฏิบัติงานของสมาชิก

(4) ร่วมพัฒนากรู่มยูวเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสร้างเครือข่ายโยกับกรู่มอื่น

(5) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานกรู่มยูวเกษตรกรและส่งเสริมให้เยาวชนสมัครเป็นสมาชิกกรู่มยูวเกษตรกร

2.3 งานและกิจกรรมของกรู่มยูวเกษตรกร

2.3.1 “งาน” (project) เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นหรือเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ยูวเกษตรกรควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีความสมัครสมานสามัคคีในหมู่สมาชิกด้วยกัน ผลผลิตหรือรายได้ที่เกิดขึ้นอาจพิจารณาแบ่งปันกัน ในหมู่สมาชิกที่ร่วมปฏิบัติงาน หรืออาจรวบรวมเป็นเงินรายได้ของกรู่มเพื่อใช้ประโยชน์ด้านสวัสดิการ นันทนาการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์และอื่น ๆ งานของสมาชิกกรู่มยูวเกษตรกร แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1) งานเกี่ยวกับการเกษตร และเลหกิจเกษตร

2) งานเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น

3) งานจิตอาสา สาธารณประโยชน์ และการอนุรักษ์ธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

การกำหนดให้สมาชิกกรู่มยูวเกษตรกรทุกคนจะต้องเลือกปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสนใจและความสมัครใจของตนเองนั้น ก็เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสหาความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง อันอาจจะเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในวันข้างหน้า งานของสมาชิกกรู่มยูวเกษตรกร แบ่งได้เป็น 3 ส่วนได้แก่

1) งานส่วนบุคคล คืองานที่สมาชิกทุกคนสนใจเลือกทำตามความสนใจ อาจจะทำที่บ้านหรือที่หนึ่งทีใดตามความเหมาะสม โดยปฏิบัติงานด้วยตนเอง หรือร่วมกับ

ผู้ปกครอง งานส่วนบุคคลนี้จะช่วยฝึกสมาชิกให้รู้จักรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม เรียนรู้ในวิชาการ ด้วยการทำจริง เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในวันข้างหน้า นอกจากนี้ยังช่วยให้สมาชิกได้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ภูมิใจในผลงานของตนเอง และอาจสร้างรายได้

2) งานกลุ่มย่อย คือ งานที่สมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติและรับผิดชอบ แยกจากงานส่วนบุคคลและงานรวมของกลุ่ม เป็นการฝึกปฏิบัติตามสาขาวิชาที่สมาชิกนั้น ๆ สนใจ สร้างความสนิทสนมระหว่างสมาชิกยิ่งขึ้น

3) งานรวม คือ งานที่สมาชิกทั้งหมดร่วมกันปฏิบัติและรับผิดชอบ สถานที่ดำเนินการอาจเป็นที่โรงเรียน บ้านสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ที่สาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน การที่ทำให้สมาชิกได้ร่วมกันปฏิบัติงานนี้ เพราะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีความสมัครสามัคคีในหมู่คณะสมาชิกด้วยกัน ผลหรือรายได้ที่เกิดจากงานรวมอาจพิจารณาแบ่งปันกันในหมู่สมาชิกที่ร่วมปฏิบัติงาน หรืออาจรวบรวมเป็นเงินรายได้ของกลุ่มเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านสวัสดิการ นันทนาการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และอื่น ๆ

2.3.2 กิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกร (Activities) หมายถึง การ ปฏิบัติที่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาจากการร่วมดำเนินงานที่สำคัญ ๆ นอกจากการปฏิบัติในงานหรือโครงการ ได้แก่ การจัดบันทึกการปฏิบัติงานและการทำบัญชีรับจ่าย การประชุมของกลุ่ม การฝึกอบรม/สัมมนา งานชุมนุมยุวเกษตรกร ระดับต่าง ๆ และการประกวดผลงานยุวเกษตรกร เป็นต้น

1) **การจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติงานและกิจกรรม** การจัดบันทึกเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อยุวเกษตรกร ยุวเกษตรกรสามารถใช้สิ่งที่จัดบันทึกไว้เป็นแนวทางในการเรียนรู้ข้อดีและข้อบกพร่องของการฝึกปฏิบัติงานและกิจกรรมของตน กิจกรรมการจดบันทึกจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของการวางแผนล่วงหน้า การปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การจัดทำรายงานการประชุมของกลุ่มยุวเกษตรกร และการบันทึกทะเบียนประวัติหรือข้อมูลอื่น ๆ ที่สำคัญของกลุ่ม โดยในการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรจะมีสมุดบันทึกการฝึกปฏิบัติงานและกิจกรรมสำหรับให้ยุวเกษตรกรได้ใช้เพื่อฝึกหัดการจดบันทึกด้วย

2) **การประชุมกลุ่มยุวเกษตรกร** การประชุมกลุ่มยุวเกษตรกร มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้สมาชิกยุวเกษตรกรจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน เป็นโอกาสในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้แก่ของสมาชิกยุวเกษตรกร กิจกรรมต่างที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มยุวเกษตรกร เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีมและความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายผ่านวาระการประชุม งานก็จะประสบความสำเร็จได้ รวมทั้งยังสามารถช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และวิธีการใหม่ ๆ จากการระดมความคิดเห็น และวางแผนการดำเนินงาน

สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรจะมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และเรียนรู้การยอมรับเหตุผลของส่วนรวม ซึ่งเป็นการฝึกทักษะความเป็นผู้นำด้านหนึ่งให้กับยุวเกษตรกร

กล่าวโดยสรุป กลุ่มยุวเกษตรกร คือ เด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 25 ปี ที่มีความสนใจด้านการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งเป็น กลุ่มยุวเกษตรกร เพื่อพัฒนาความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตร ซึ่งกลุ่มยุวเกษตรกร มีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร คณะกรรมการสภายุวเกษตรกรและที่ปรึกษายุวเกษตรกร และมีองค์ประกอบเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร ได้แก่ งานและกิจกรรมกลุ่ม ยุวเกษตรกรและมีข้อบังคับกลุ่มยุวเกษตรกร โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำประเด็นต่างๆ มากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้แก่ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มและความคิดเห็นกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม

3. การดำเนินงานยุวเกษตรกรในอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานเกษตรอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร จากการสรุปผลการดำเนินงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ประจำปี 2564 พบว่า กลุ่มยุวเกษตรกรที่จดทะเบียนกลุ่มกับสำนักงานเกษตรอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนวัดบ้านตำแย กลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนบ้านช่องแมวพิทยา กลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนวัดบ้านหนองพลวง และกลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนบ้านหันห้วยทราย ซึ่งกลุ่มยุวเกษตรกรทั้ง 4 โรงเรียนเป็น โรงเรียนขยายโอกาส คือ มีการเปิดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกร ซึ่งมีพื้นฐานการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีความสนใจในการเกษตรอยู่แล้ว จึงได้รวมตัวกันสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน (สำนักงานเกษตรอำเภอประทาย, 2565)

ทั้งนี้ กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีการ ดำเนินกิจกรรมการเกษตร โดยการปลูกพืชผักตามฤดูกาล เลี้ยงปลา และเลี้ยงไก่ ซึ่งได้มีการเข้าร่วมอบรมโครงการต่าง ๆ จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เกี่ยวกับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา เลี้ยงหมู การผลิตปุ๋ยชีวภาพ และอื่น ๆ ทำให้มีการขยายกิจกรรมเพิ่มขึ้นและสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรได้ดำเนินกิจกรรมการเกษตรที่ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยมีครูที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกรแต่ละโรงเรียน คอยให้คำแนะนำ การดำเนินกิจกรรมเน้นการปฏิบัติตามแนวทาง

เศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรโรงเรียน (สำนักงานเกษตรอำเภอประทาย, 2565)

กลุ่มเยาวชนเกษตรกรโรงเรียน มีการบริหารจัดการกลุ่ม โดยแบ่งกิจกรรมเป็นกิจกรรมรวม กิจกรรมกลุ่มย่อย และมีการวางแผนการดำเนินงานด้านการผลิตแต่ละกิจกรรมอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกกิจกรรม โดยให้สมาชิกแต่ละกิจกรรมดำเนินการรับผิดชอบร่วมกัน มีการแบ่งงานกันรับผิดชอบในแต่ละวัน โดยมีครูที่ปรึกษาแต่ละกิจกรรมคอยให้คำแนะนำ กิจกรรมกลุ่ม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นกลุ่มเยาวชนเกษตรกรใน โรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดขอบเขตการวิจัย ได้แก่ ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรใน โรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา และนำประเด็น เช่น การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร มากำหนดเป็นประเด็นคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

แนวคิดการพัฒนา ในที่นี้หมายถึง แนวทางในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล สถาบันไปจนถึงระดับสังคม จากลักษณะที่สังคมเคยเป็นอยู่ให้ก้าวไปสู่การเป็นสังคมตามแบบอย่างที่ดีควรจะเป็นหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอาจเรียกว่า สังคมที่ได้รับการพัฒนานั้นเอง คำว่า พัฒนา ถูกกำหนดขึ้นโดยนักวิชาการด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาต่างมีรากฐานพัฒนาการทางความคิดที่แตกต่างกัน ด้านความเชื่อ พื้นฐานของนักคิดแต่ละยุคสมัย และความเหมาะสมของสถานการณ์ภายใต้บริบทการพัฒนาที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มทฤษฎีทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีความทันสมัย ทฤษฎีการพัฒนาแบบพึ่งพาและทฤษฎีทางเลือกอื่น ๆ ได้แก่ทฤษฎีการพัฒนาที่เน้นความต้องการขั้นพื้นฐาน และทฤษฎีการพัฒนาแบบยั่งยืน (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2542, น.37)

4.1.1 ความหมายของการพัฒนา คำว่า การพัฒนาใช้ในภาษาอังกฤษว่า development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ ประกอบคำอื่นก็ได้เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง และการพัฒนาข้าราชการ เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้กันโดยทั่วไป

และมีความหมายแตกต่างกันออกไป ดังกล่าวแล้ว เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันซึ่งอาจจำแนกออกได้ ดังนี้ความหมายจากรูปศัพท์ โดยรูปศัพท์การพัฒนา มาจากคำภาษาอังกฤษว่า development แปลว่าการเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิมหรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่สมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ (ปกรณั ปรียากร. 2538, น.5) ส่วนความหมายจากรูปศัพท์ในภาษาไทยนั้นหมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนา หมายความว่าทำให้เจริญ คือทำให้เติบโตได้งอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2538, น. 238)

การพัฒนาโดยความหมายจากรูปศัพท์จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ ความหมายดังกล่าวนี้ เป็นที่มาของความหมายในภาษาไทยและเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายอื่นๆ (สนธยา พลศรี. 2547, น.2)

ความหมายโดยทั่วไป การพัฒนาที่เข้าใจโดยทั่วไป มีความหมายใกล้เคียงกับความหมายจากรูปศัพท์คือ หมายถึง การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526, น.1) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทางด้านคุณภาพระหว่างสภาพการณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าในปัจจุบันสภาพการณ์ของสิ่งนั้นดีกว่า สมบูรณ์กว่าก็แสดงว่าเป็นการพัฒนา (ปกรณั ปรียากร. 2538, น. 5)

การพัฒนาในความหมายโดยทั่วไป จึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ความหมายนี้ นับว่าเป็นความหมายที่รู้จักกันโดยทั่วไป เพราะนำมาใช้มากกว่าความหมายอื่นๆ แม้ว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการก็ตาม (สนธยา พลศรี. 2547, น. 2)

4.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ได้แก่ความหมายของกลุ่ม องค์ประกอบของกลุ่ม ดังนี้

4.2.1 ความหมายของกลุ่ม วินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล (2548, น.9) กล่าวว่ากลุ่ม หมายถึงการที่บุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน โดยมีการติดต่อสัมพันธ์ หรือปฏิสัมพันธ์กัน และมีจุดมุ่งหมายที่จะกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันและความสัมพันธ์นี้จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มอยู่ร่วมกันได้ในระดับที่พอดี

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2560 , น. 5) กล่าวว่า กลุ่มในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มีแนวคิดที่สำคัญเช่นเดียวกับกลุ่มในองค์กร หรือในชุมชนโดยทั่วไป โดยกล่าวถึงกลุ่มว่ามาจาก แนวคิดของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของมนุษย์ ที่จะดำรงอยู่ในฐานะของสัตว์สังคมที่ จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยและสร้างวัฒนธรรมทางสังคมร่วมกัน ซึ่งได้มีการอธิบายความหมายของกลุ่ม ในหลากหลายความหมาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มกิจกรรม กลุ่มเรียนรู้ องค์กรชุมชน องค์กร ชวาบ้าน หรือองค์กรประชาชน มีการให้ความหมายที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันประเด็นของ รายละเอียด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มหมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง สมาชิกมีการกระทำร่วมกัน มีความสัมพันธ์ต่อกัน และมีการติดต่อสื่อสารกัน มีแนวปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ให้ถือปฏิบัติ มีกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 องค์ประกอบของกลุ่ม เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2561, น. 9) ระบุว่า องค์ประกอบสำคัญของกลุ่มในการส่งเสริม และพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1) *เป้าหมายของกลุ่มหรือความสนใจร่วมกัน* จากการอธิบายความหมายของกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าลักษณะการรวมตัวกันของบุคคล มีพื้นฐานมาจากการที่สมาชิกหรือคนในชุมชนมีปัญหาหรือความต้องการบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน เมื่อมารวมกันเป็นกลุ่ม จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการบางอย่างร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการของสมาชิกกลุ่ม

2) *สมาชิก* ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงขนาดเท่าใดก็ได้ แล้วแต่ความ จำเป็นในการรวมกลุ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาที่คล้ายคลึงกัน สมาชิกต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน มีความไว้วางใจกัน เชื่อมั่นหรือมั่นใจในตนเองและกลุ่ม และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ที่จะประสานการทำกิจกรรมร่วมกันให้เกิดพลังในการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

3) *ผู้นำและกรรมการกลุ่ม* เป็นบุคคลที่เข้ามาบริหาร จัดการกลุ่ม ซึ่งมีความรู้ความสามารถ เป็นตัวแทนสมาชิกที่อาจมาจากการเสนอตัวเองหรือการเลือก ของสมาชิกให้เข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มหรือทำหน้าที่บางอย่างแทนสมาชิก เช่น เป็น ตัวแทนในการสะท้อนปัญหาและความต้องการของสมาชิกสู่สาธารณะเพื่อใช้เป็นแนวทางใน การกำหนดโครงการพัฒนา หรือการเป็นตัวแทนสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและ นอกชุมชน

4) **กฎระเบียบและแนวปฏิบัติของกลุ่ม** การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มย่อมต้องมีการกำหนดข้อตกลง กฎระเบียบเพื่อเป็นแนวในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิก อันจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น บรรลุเป้าหมายตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้ ซึ่งกฎระเบียบที่ดีควรเป็นที่ยอมรับของสมาชิก

5) **การทำกิจกรรมกลุ่ม** สมาชิกที่มาร่วมกลุ่มกันนั้นจะต้องมีการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มที่กำหนดไว้ร่วมกัน ในการทำกิจกรรมร่วมกันสมาชิกจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน และยังให้ความสำคัญต่อสมาชิกนั้น ๆ ตามบทบาทและฐานะ ทั้งนี้ กิจกรรมที่ทำอาจเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิต การซื้อขายผลผลิต การแปรรูปผลผลิต การตลาด การลงทุนของสมาชิก การจัดสวัสดิการชุมชน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจที่จะนำไปสู่เป้าหมายการดำเนินงาน

6) **ทุนของกลุ่ม** ประกอบด้วย

(1) **ทุนที่เป็นตัวเงิน** ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่มเช่นกัน เพราะกลุ่มจำเป็นต้องมีเงินทุนไว้ใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เช่น การพัฒนา กลุ่ม การช่วยเหลือสังคมของกลุ่ม การช่วยเหลือสมาชิกในด้านสวัสดิการต่าง ๆ มีความจำเป็นที่ จะต้องใช้เงินทุนทั้งสิ้น แหล่งเงินทุนที่กลุ่มสามารถหาได้ อาจได้จากการระดมหุ้นจากสมาชิก การ สร้างผลกำไรจากธุรกิจกลุ่ม เงินบริจาค หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน หรือกู้ยืมจากแหล่งเงินทุน เช่น สหกรณ์การเกษตร หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

(2) **ทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน** ถือเป็นต้นทุนที่สำคัญของกลุ่มเช่นกัน ทุนที่ไม่เป็นตัว เงิน ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ ภูมิปัญญา หรือความรู้ของสมาชิกที่มีอยู่ ซึ่งกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของกลุ่ม

4.2.3 ประเภทของกลุ่ม กรมส่งเสริมการเกษตร (2562: น.10-12) ได้ระบุไว้ว่า ประเภทของกลุ่มแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่ม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) **กลุ่มปฐมภูมิ (primary group)** เป็นกลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่มาก และสมาชิกมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมีความเป็นกันเอง ไม่มีเกณฑ์ระเบียบที่แน่นอนตายตัวในการอยู่ร่วมกัน เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง กลุ่มสันตนาการ เป็นต้น

2) **กลุ่มทุติยภูมิ (secondary group)** เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันด้วยกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ ไม่คุ้นเคยใกล้ชิดกันเท่าที่ควร สมาชิก

ของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันแบบเป็นทางการมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว มีสภาพที่เป็นนิติบุคคล หรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มพ่อค้า กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ฯลฯ

ประเภทของกลุ่มในระบบส่งเสริมการเกษตร มี 3 ประเภท ได้แก่

1) *กลุ่มที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล* ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร (นิติบุคคล) สมาคม อาชีพการเกษตร กลุ่มเหล่านี้จัดเป็นกลุ่มระดับทุติยภูมิ

2) *กลุ่มที่ไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล* แต่เป็นกลุ่มระดับทุติยภูมิเช่นเดียวกัน คือเป็นกลุ่มที่มีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนทิศทางเดียวกัน เป็นเครือข่ายทั่วประเทศ และขึ้นทะเบียนไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร เป็นต้น กลุ่มพืชเศรษฐกิจที่ได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มและขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว เช่น กลุ่มผู้ปลูกยางพารา กลุ่มสับปะรด เป็นต้น

3) *กลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกร* เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นเฉพาะฤดูกาลตามธรรมชาติ ยังไม่มีกฎเกณฑ์ระเบียบที่แน่นอนตายตัว เป็นกลุ่มระดับปฐมภูมิ การรวมตัวยังไม่เหนียวแน่น ยาวนานอาจเป็นระยะสั้น ๆ เฉพาะกิจหรือฤดูกาล เช่น กลุ่มปลูกผัก กลุ่มปลูกแตงโม ฯลฯ เป็นต้น

4.2.4 องค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกลุ่ม การพัฒนาของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ความสามารถของกลุ่มที่จะตอบสนองความต้องการของสมาชิก และบรรลุเป้าหมายของกลุ่มในขณะเดียวกัน ดังนั้น การจะเข้าใจสถานการณ์ของกลุ่มในระยะหนึ่งระยะใดจึงอาจต้องพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1) *ผู้นำกลุ่ม* หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทชัดเจนในกลุ่ม ที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากร พี่เลี้ยง นักพัฒนา และผู้ประสานงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ผู้นำจะต้องสามารถแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสมกับขั้นตอนการพัฒนาของกลุ่มและสถานการณ์ของกลุ่มในขณะนั้น จนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนมาก

2) *สมาชิกกลุ่ม* หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในกิจกรรมของกลุ่ม และแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ช่องทางการสื่อสารของกลุ่ม สมาชิกจะต้องมีพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่ม และงานหรือกิจกรรมของกลุ่ม แสดงความพึงพอใจ ความสามารถและอุทิศตนเองให้กับเป้าหมายของกลุ่ม

3) *จุดมุ่งหมายของกลุ่ม* คือ สิ่งที่สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจตรงกันว่าเป็นความสำเร็จ ที่คนในกลุ่มต้องการให้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ จุดมุ่งหมายของกลุ่มที่ดี คือ จุดมุ่งหมายที่สมาชิกของกลุ่มพึงพอใจเชื่อมั่นว่ากลุ่มจะทำได้สำเร็จ และสอดคล้องกับแรงจูงใจของตนในการเข้าเป็นสมาชิก

4) **กฎเกณฑ์** คือ แนวทางหรือเครื่องมือ ที่ใช้สร้างความสัมพันธ์และการปฏิบัติตนระหว่างบุคคลในกลุ่มที่สมาชิกเข้าใจตรงกัน และถือ ปฏิบัติเป็นระเบียบข้อบังคับเหมือนกัน กฎเกณฑ์ที่ดี คือ ระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

5) **กิจกรรมและแผนงาน** คือ สิ่งที่สมาชิกกำหนดขึ้นในรูปของงานที่กลุ่มจะต้องทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติไว้เป็นขั้นตอนที่กลุ่มสามารถทำให้สำเร็จได้ผลตามเป้าหมาย และก่อให้เกิดความพอใจในกลุ่มสมาชิก

6) **การสื่อสาร** คือ การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มในทุกรูปแบบจนเกิดความเข้าใจในหมู่สมาชิก การสื่อสารที่ดี คือ การสื่อสารแบบสองทางระหว่างบุคคลในกลุ่มที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในช่องทาง และรูปแบบของการสื่อสารทำให้การรับและถ่ายทอดข่าวสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7) **ผลประโยชน์** คือ สิ่งที่สมาชิกกลุ่มได้รับในรูปแบบแตกต่างกัน และก่อให้เกิดความพึงพอใจจากสิ่งที่ได้รับนั้นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยจะต้องมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มสรุปได้ว่า กลุ่มคือการรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีจุดประสงค์เดียวกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยสมาชิกกลุ่มต้องมีทัศนคติตรงกัน และมีกฎระเบียบ โครงสร้างที่ชัดเจน กลุ่มจะดำเนินงานไปได้ด้วยดี สมาชิกต้องมีความร่วมมือ มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นการรวมกลุ่มของสมาชิกยูวเกษตรกร ที่ทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้กฎระเบียบ โครงสร้างที่ชัดเจน

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาการเกษตร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาการเกษตรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรและ วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ ทางเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนบังเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่าง ๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข (บุญธรรม จิตต์อนันต์, 2536)

การส่งเสริม (extension) หมายถึง การวางแผนโครงการใดโครงการหนึ่ง ในการนำเอาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและการวิจัยต่างๆ นำออกไปสู่ประชาชนในชนบท โดยความรู้ที่นำออกไปนั้น ประชาชนสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยประยุกต์ เข้ากับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ ต้องคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (appropriate technology) เพื่อให้ประชาชนมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและจริยธรรมควบคู่ กันไป

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2553, น. 167) ได้ให้ความหมายของงานส่งเสริมการเกษตรว่าเป็นการถ่ายทอดหรือเผยแพร่บริการความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ เกี่ยวกับการเกษตรไปสู่เกษตรกร ตลอดจนให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกษตรกรสามารถนำไปพิจารณาและปฏิบัติยังผลให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้

จินดา ขลิบทอง (2545, น. 9) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร (agricultural extension) คือการบริหารการศึกษาแบบเสริมหรือขยายออกไปสู่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะเกษตรกรให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทั้งครอบครัว

บุญทวี จำปา (2548, น.7) ได้สรุปไว้ว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นการให้การศึกษ และให้บริการแก่บุคคลและชุมชนเป้าหมาย ให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยตนเองและร่วมมือกันทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านการผลิต คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม บุคคลและชุมชนเกิดความเข้มแข็งมีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้บนหลักการพื้นฐานของการพึ่งตนเองและพึ่งพากันและกัน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จึงพอสรุปความหมายของการส่งเสริมการเกษตรได้ว่าเป็นกระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้นำที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำความรู้ ฝึกอบรม กระตุ้น ชักจูง ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเกษตรกร โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรสามารถ ประสบความสำเร็จในอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

5.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะช่วยให้บุคคลเป้าหมายยอมรับความรู้ใหม่หรือ วิทยาการใหม่ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องพิจารณาเลือกใช้วิธีการส่งเสริมหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ไปสู่บุคคลเป้าหมายอย่างเหมาะสม Bradfield (1966) ได้แบ่งวิธีการส่งเสริมออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

5.2.1 วิธีการส่งเสริมรายบุคคล (individual method) เป็นการส่งเสริมบุคคลเป้าหมายในครั้งหนึ่งเพียงคนเดียว เป็นวิธีการส่งเสริมที่ช่วยให้ บุคคลเป้าหมายยอมรับได้มาก และ จะได้รับประโยชน์มากหากบุคคลเป้าหมายเป็นผู้นำท้องถิ่น ปรชาชนกลุ่มต่างๆ การส่งเสริม รายบุคคลอาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1) **การเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ (farm visit)** เป็นการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ออกไปเยี่ยมเยียนบุคคลเป้าหมายถึงบ้าน หรือที่ไร่ นา เกษตรกร Mosher (1978) กล่าวว่า การเยี่ยม เยือนที่บ้านหรือไร่ นา เป็นวิธีการส่งเสริมที่ได้ผลมากที่สุด และใช้อย่างแพร่หลายในประเทศที่ด้อย พัฒนา หรือกำลังพัฒนา วิธีการส่งเสริมวิธีนี้มีข้อเสียคือ ต้องใช้เวลามากและลงทุนสูง และได้บุคคล เป้าหมายน้อย

2) **การติดต่อที่สำนักงาน (office call)** โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมนัดหมายบุคคล เป้าหมายไปติดต่อที่สำนักงานของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริม เพื่อขอคำ แนะนำ หรือเอกสารเผยแพร่ต่างๆ การติดต่อแบบนี้บุคคลเป้าหมายต้องมีความกระตือรือร้นและมีความสนใจในการใฝ่หาความรู้ เพราะบุคคลเป้าหมายทิ้งกิจกรรมที่ไร่ นา และ ต้องเสียเวลาจากการเดินทางไปทำงานด้วย ตนเอง

3) **การติดต่อทางจดหมาย (letter)** การเขียนจดหมายติดต่อกัน เป็นอีกวิธี หนึ่งของการส่งเสริมรายบุคคล เกษตรกร อาจเขียนจดหมายไปยังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการ เกษตร ฌ สำนักงานเพื่อขอคำแนะนำ หรือ ถามปัญหาเกี่ยวกับการเกษตร อาจเป็นด้านการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การประมง หรือด้านอื่น นอกจากกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว ยังมีหน่วยราชการอีก หลายหน่วยงาน ซึ่งจัดบริการทางด้านนี้ แต่วิธีนี้จะเข้าไปบ้างเพราะต้องผ่านขั้นตอนการดำเนินงาน และการจัดส่ง ไม่รวดเร็วเหมือนการพบด้วยตนเอง

4) **การติดต่อทางโทรศัพท์ (telephone call)** การใช้โทรศัพท์ติดต่อสอบถาม ปัญหาหรือขอความช่วยเหลือต่างๆ นับว่า เป็นวิธีการ ที่สะดวกรวดเร็วและใช้กันมากในประเทศที่ พัฒนาแล้วแต่สำหรับประเทศเรายังมีจิตจำกัอยู่มาก ในด้านความสะดวกและการขอติดตั้งและ ราคาที่ยังสูงอยู่มีการใช้กันในเขตเมืองซึ่งรวมถึงตำบล ที่พัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่ สำหรับชนบทที่ ห่างไกลในบางตำบลนั้น โทรศัพท์ยังเข้าไปไม่ถึง

5.2.2 วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม (group method) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มจะ แตกต่างกับการส่งเสริมแบบรายบุคคลเนื่องจากต้องกระทำกับบุคคลเป้าหมายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องใช้เทคนิคการส่งเสริม เพื่อทำความเข้าใจ และถ่ายทอดความรู้ให้กับ บุคคล เป้าหมายเป็นจำนวนมากมีความเข้าใจอาจจะทำกับกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเยาวชน เป็นต้น การส่งเสริมแบบกลุ่ม มีข้อดีคือ เข้าถึงบุคคลเป้าหมาย ได้เป็นจำนวนมาก ประหยัดค่าใช้จ่ายและ

เวลา ส่วนข้อเสียคือ นักส่งเสริมอาจไม่สามารถจูงใจให้ บุคคลเป้าหมายทั้งหมดนำความรู้ไปปฏิบัติได้และไม่สามารถเข้าไปแก้ไขปัญหามองบุคคล เป้าหมายได้ทุกคน

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม มีหลายวิธี เช่น

1) การประชุม (meeting) เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมปฏิบัติเพื่อแนะแนวทางในการประกอบอาชีพ และเพื่อ รับทราบปัญหาของบุคคลเป้าหมาย เพื่อจะหาแนวทางในการแก้ปัญหาและติดตามผล ส่วนใหญ่ จะจัดขึ้นเฉพาะกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้นำหมู่บ้าน หรือกลุ่มผู้ทำนา เป็นต้น ซึ่งรูปแบบ การประชุมอาจจะใช้การบรรยาย (Lecture) การอภิปรายกลุ่ม (group discussion) การอภิปราย เป็นคณะ (panel discussion) หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ก็ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ของการประชุม นั้น ๆ

2) การสาธิต (demonstration) เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้เพื่อถ่ายทอดความรู้โดยการแสดงให้แก่กลุ่มบุคคลได้ชมพร้อมกับบรรยายประกอบ ทำให้บุคคลเป้าหมายได้เข้าใจเรื่องที่จะส่งเสริม ตลอดจนทราบ ขั้นตอนต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3) การจัดทำสวนศึกษา (field trip) เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจัดบุคคลเป้าหมายอาจจะเป็นกลุ่มอาชีพ ไปดูกิจกรรม หรือเหตุการณ์ที่มีอยู่จริง ที่อยู่ต่างสถานที่ เพื่อให้บุคคลเป้าหมายได้เกิดความรู้และนำมาประยุกต์ใช้ ในไร่นาของตนเอง ข้อดีของการส่งเสริมวิธีนี้คือ บุคคลเป้าหมายสามารถเห็นในสภาพความเป็นจริง ซึ่งจะเป็ปัจจัย สำคัญในการที่ทำให้เกิดการยอมรับนำไปปฏิบัติส่วนข้อเสียคือ ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก

4) การจัดฝึกอบรมพิเศษ (special training course) การจัดหาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อฝึกอบรมเกษตรกร เฉพาะเรื่องก็เป็นวิธีหนึ่งของการส่งเสริมแบบกลุ่ม อาจใช้เวลา 1 วัน หรือ 2-3 วัน หัวข้อที่นำมาพูด หรือบรรยายต้องเหมาะสม เป็นที่สนใจ ตรงกับความต้องการของกลุ่ม อาจมีการฝึกภาคปฏิบัติในเรื่อง ที่ได้แนะนำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นว่าสามารถกระทำได้

5) การทดสอบในห้องถื่น (verify trial) การทดสอบในห้องถื่นเป็นกระบวนการวิจัยที่ทดลองทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดหลายๆ วิธี ในไร่นาของเกษตรกรห้องถื่น เพื่อจะหาว่าวิธีไหนจะดีที่สุดหรือได้ผลดีที่สุด เช่น ทดลองปลูกพืช โดยใช้เมล็ดพันธุ์ต่างกันการใช้ปุ๋ยต่างกัน หรือการเลือกวันหว่านพืชต่างกัน

6) การจัดงานวันเกษตร (field day) การจัดงานวันเกษตร โดยปกติอาจจัดในบริเวณไร่นาของเกษตรกรที่ประสบ ความสำเร็จ ตามคำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม โดยหวังจะเผยแพร่ผลแห่งความสำเร็จไปยังบุคคลอื่น การจัดงานวันเกษตรขึ้น ก็เพื่อเป็นจุดเริ่มต้น ของการสาธิต เพื่อตรวจสอบดูผล ความก้าวหน้า หรือเพื่อให้ประชาชนสังเกตการสาธิตผล (result

demonstration) มักจัดงานวันเกษตรกร สำหรับกลุ่มเป้าหมายไม่ใหญ่โตนัก ทั้งนี้เพื่อให้มีเวลาสำหรับการอภิปราย ชักถาม และชมกิจการ ด้านเกษตรของฟาร์ม หรือสถานีทดลองโดยทั่วถึง

5.2.3 วิธีการส่งเสริมมวลชน (mass method) วิธีการส่งเสริมแบบนี้เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่ บุคคลเป้าหมายได้ครั้งละหลายๆ โดยไม่จำกัดจำนวนและไม่จำเพาะเจาะจงว่าเป็นบุคคลใด สามารถ แยกวิธีการส่งเสริมมวลชนโดยผ่านสื่อต่างๆ ได้ดังนี้

1) **สิ่งพิมพ์ (publication)** ซึ่งสามารถแยกออกเป็น

- หนังสือพิมพ์ (newspaper) บทความในหนังสือพิมพ์
- แผ่นปลิวหรือใบปลิว (leaflet)
- เอกสารเผยแพร่แบบเล่ม (pamphlet) โบรชัวร์ (brochure)
- หนังสือเวียน จดหมายเวียน (circular letter)
- หนังสือพิมพ์ติดผนัง (wall newspaper)

2) **นิทรรศการ (exhibition)** หมายถึงการจัดแสดงสิ่งของอาจจะเป็นของจริงของจำลอง เช่น วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ สัตว์ พืช ฯลฯ หรือแสดงแนวความคิด ความเห็น มีความมุ่งหมายที่จะสร้างความสนใจ ให้ความรู้ความเข้าใจอาจเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานหรือโฆษณาขายสินค้า ใดๆอย่างหนึ่ง

3) **รายการวิทยุกระจายเสียง (radio program)** วิทยุกระจายเสียงทำหน้าที่คือเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารและเป็นเครื่องกระตุ้นความสนใจให้เกิดความเปลี่ยนแปลงการจัดทำรายการ วิทยุกระจายเสียงที่นิยมกัน ได้แก่ จัดทำข่าว ที่ให้ความรู้ทางด้านเกษตร

4) **รายการวิทยุโทรทัศน์ (television program)** การจัดทำรายการโทรทัศน์ คล้ายกับวิทยุกระจายเสียง เพียงแต่มีส่วนรับรู้ในการ มองเห็นเข้าไปด้วย ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

5) **ภาพยนตร์ (film)** มีใช้กันแพร่หลายในอดีต ส่วนปัจจุบันมักนิยมใช้เทปโทรทัศน์หรือวีดิทัศน์ (video tape) เนื่องจากการผลิตภาพยนตร์ต้องใช้ต้นทุนสูง

6) **การประกวด (contest)** การประกวดหรือการแข่งขันในด้านใดด้านหนึ่ง เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจ และความตื่นตัว ให้กับผู้ร่วมงานตลอดทั้งผู้ชมด้วย ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในการจัดนิทรรศการ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การประกวดพืช ประประกวดสัตว์หรือการประกวดแข่งขัน อื่น ๆ เป็นวิธีการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน

7) **การรณรงค์ (campaign)** การรณรงค์เป็นการประสานการใช้วิธีการส่งเสริมหลายๆ อย่างรวมกัน ตามแผน และกำหนดที่วางไว้มีความมุ่งหมายที่จะดึงความสนใจของ

เกษตรกรหรือประชาชนมายังปัญหาใด ปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะที่กระทบคนหมู่มาก การณรงค์ต้องอาศัยคนจำนวนมาก เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการณรงค์ มีเฉพาะงานชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และทักษะประสบการณ์ให้แก่เกษตรกร มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ โดยใช้วิธีการส่งเสริมหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบต่างๆ ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถประสบความสำเร็จในอาชีพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยประเด็นสำคัญได้แก่ สภาพพื้นฐานทางสังคม สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วม การดำเนินงาน และปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

6.1.1 เพศ ธัญลักษณ์ มณีวรรณ (2558, น.45) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนจังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิกยุวเกษตรกรร้อยละ 53.8 เป็นเพศชาย และร้อยละ 46.2 เป็นเพศหญิง

สุทิน จันอิน (2558, น.62) ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในจังหวัด ชัยนาท พบว่า สมาชิกยุวเกษตรกรกลุ่มที่ได้รับรางวัล ร้อยละ 66.7 เป็นเพศหญิงและร้อยละ 33.3 เป็น เพศชาย

ปุลณยวีร์ เกิดศรี (2558, น. 97) ศึกษาบทบาทของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็น เพศชายร้อยละ 66.5 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 33.5

สัญญา สิงห์ใจ (2559, น. 77) ศึกษาความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรของโครงการยุวเกษตรกรในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ พบว่า นักเรียนที่ทำแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวนร้อยละ 67.0 รองลงมา จำนวนร้อยละ 33.0 เป็นเพศชาย

6.1.2 อายุ ธัญลักษณ์ มณีวรรณ (2558, น. 45) พบว่า สมาชิกยุวเกษตรกรร้อยละ 45.2 มี อายุระหว่าง 13 -15 ปี มีอายุระหว่าง 16 -18 ปี มีอายุสูงสุด 18 ปี และต่ำสุด 10 ปี อายุเฉลี่ย 14.64 ปี

สุทิน จันอิน (2558, น. 62) พบว่า สมาชิกยูวเกษตรกรกลุ่มที่ได้รับรางวัล ร้อยละ 39.2 อายุ 10 -11 ปี มีอายุเฉลี่ย 12.33 ปี และมีอายุต่ำสุด 9 ปี อายุสูงสุด 15 ปี

บุญยวีร์ เกิดศรี (2558, น. 97) พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16 -17 ปี ร้อยละ 30.9 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 14 -15 ปี ร้อยละ 28.2 มีอายุระหว่าง 18 -19 ปี ร้อยละ 25.5 และมีอายุระหว่าง 12 -13 ปี ร้อยละ 15.4 ตามลำดับ

นิจวรรณ จรุงจิตติกาล (2546, น. 55) ศึกษาการเปรียบเทียบการดำเนินงานและความต้องการของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรดีเด่นและกลุ่มยูวเกษตรกรกำลังพัฒนาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรดีเด่น ร้อยละ 56.8 มีอายุระหว่าง 10 -12 ปี สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรกำลังพัฒนามีอายุเฉลี่ย 15.2 ปี อายุน้อยที่สุด 11 ปี และอายุมากที่สุด 25 ปี

6.1.3 ระดับการศึกษา ธัญลักษณ์ มณีวรรณ (2558, น.45) พบว่าสมาชิกยูวเกษตรกรร้อยละ 21.5 ศึกษา อยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และร้อยละ 20.5 ศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สุทิน จันอิน (2558, น. 62) พบว่า สมาชิกยูวเกษตรกรกลุ่มที่ได้รับรางวัล ร้อยละ 23.5 ศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา ร้อยละ 21.6 ศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

บุญยวีร์ เกิดศรี (2558, น.97) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีระดับชั้น มัธยมศึกษาปลายร้อยละ 54.8 และมีระดับชั้นมัธยมต้นร้อยละ 45.2

6.1.4 ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ธัญลักษณ์ มณีวรรณ (2558, น. 46) พบว่า สมาชิกยูวเกษตรกรร้อยละ 40.0 เป็นสมาชิกกลุ่มมาแล้ว 2 ปี สมาชิกเกษตรกรร้อยละ 31.8 เป็นสมาชิกกลุ่มมาแล้ว 3 ปี และร้อยละ 28.2 เป็นสมาชิกกลุ่มมาแล้ว 1 ปี

บุญยวีร์ เกิดศรี (2558, น.100) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร 2 ปี ร้อยละ 34.6 รองลงมา คือ เป็นสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร 3 ปี ร้อยละ 29.3 เป็นสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร 1 ปี

กมลฉัตร กลัดแก้ว (2559, น. 90) พบว่ายูวเกษตรกรเป็นสมาชิกยูวเกษตรกรในระยะเวลา 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาเป็นสมาชิกยูวเกษตรกรในระยะเวลา 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.5 และเป็นสมาชิกยูวเกษตรกรในระยะเวลา 1 ปี คิดเป็น ร้อยละ 2.5

6.1.5 บทบาทหน้าที่ในกลุ่ม ธัญลักษณ์ มณีวรรณ (2558, น.46) พบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ส่วนมาก (ร้อยละ 66.5) มีตำแหน่งเป็นสมาชิกกลุ่ม และมีร้อยละ 6.7 มีตำแหน่ง ประธาน รอง ประธาน เลขานุการ ปฏิคม และเหรัญญิก

กอบลาภ อารีศรีสม (2557, น.106) ศึกษาการพัฒนาบทบาทกลุ่มยุวเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.21 มีตำแหน่งเป็นประธานกลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 17.92 มีตำแหน่งเป็นรองประธานกลุ่ม ในขณะที่ ร้อยละ 7.55 ร้อยละ 6.60 และ ร้อยละ 4.72 มีตำแหน่งเป็นเลขานุการกลุ่ม เจริญญิก และ ปฏิคม ตามลำดับ

6.2 สภาพทางเศรษฐกิจ (การประกอบอาชีพของครัวเรือน)

ชัยลักษณ์ มณีวรรณ (2558, น.46) พบว่า สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ร้อยละ 72.3 ครอบครัวยุคประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา ร้อยละ 69.2 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 46.2 ประกอบอาชีพค้าขายและสมาชิกยุวเกษตรกรส่วนน้อยเพียงร้อยละ 1.5 ครอบครัวยุคประกอบอาชีพรับราชการ

สุทิน จันอิน (2558, น. 63) พบว่า สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรที่ได้รับรางวัล ร้อยละ 25.5 มีบิดามารดาประกอบอาชีพทำนา รองลงมา ร้อยละ 13.7 มีบิดามารดาประกอบอาชีพ ปลูกพืชไร่ และพนักงานบริษัท ซึ่งมีเพียงร้อยละ 2.0 ที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพทำสวน

บุญยวีร์ เกิดศรี (2558, น. 99) พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว คือ อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 58.5 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 19.1 อาชีพข้าราชการ ร้อยละ 16.5 และอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 5.9 ตามลำดับ

6.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

ชัยลักษณ์ มณี วรรณ (2558, น.58) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนในภาพรวมสมาชิกยุวเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.97) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.10) มีปัญหาในระดับปานกลาง 8 ประเด็น ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์มีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.1) เงินทุนในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.05) ครูที่ปรึกษาไม่มีเวลาในการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.02) สมาชิกไม่เข้าใจถึงกระบวนการในการทำกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.9) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด (ค่าเฉลี่ย 2.81) กลุ่มมีจำนวนสมาชิกมากเกินไป (ค่าเฉลี่ย 2.76) ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนับสนุนในการทำกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.69) อายุของสมาชิกยุวเกษตรกรมีความแตกต่างกันมาก (ค่าเฉลี่ย 2.65) และมีปัญหาในระดับน้อย 1 ประเด็น ได้แก่ ขาดการร่วมมือในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 2.59)

ครุณี ส่งเสริม (2556, น. 35) พบว่า ปัญหาของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร มีดังนี้ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร ไม่มีปัจจัยการผลิต ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ด้านเคหกิจเกษตร ไม่มีความรู้ด้านการเกษตร ไม่มีทักษะด้านการฝึกปฏิบัติ ไม่มีความรู้ด้านเคหกิจเกษตร ปัญหาการเข้าร่วมใน

กิจกรรม ปัญหาความรับผิดชอบต่อกลุ่ม ปัญหาการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปัญหาไม่มีสินเชื่อ ปัญหาไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ตามลำดับ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรให้สำเร็จ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำประเด็นต่าง ๆ ไปเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มคุณธรรมในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มคุณธรรมในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มของประชากร ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 สมาชิกกลุ่มคุณธรรมในโรงเรียน จาก 4 โรงเรียนในอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดจำนวน 124 คน รายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนสมาชิกกลุ่มคุณธรรมในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

โรงเรียน	สมาชิกคุณธรรม (คน)
โรงเรียนวัดบ้านด้าย	37
โรงเรียนบ้านช่องแมวพิทยา	21
โรงเรียนบ้านหนองพลวง	36
โรงเรียนบ้านหันห้วยทราย	30
รวม	124

1.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มคุณธรรมในโรงเรียน จำนวน 13 คน ได้แก่

1.2.1 ครูที่ปรึกษากลุ่มคุณธรรม จาก 4 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวม 4 คน

1.2.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน จาก 4 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวม 4 คน

1.2.3 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จาก 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองคาย ตำบลดอนมัน ตำบลหนองพลวง ตำบลหันห้วยทราย เกษตรอำเภอประทาย รวม 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประเภทของเครื่องมือการวิจัย

2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วยลักษณะคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด มี 3 ตอน ได้แก่

1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกยุวเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพผู้ปกครอง และระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร

2) ความคิดเห็นของสมาชิกยุวเกษตรกรต่อการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน ได้แก่

(1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร โดยคำถามมีลักษณะเป็นคำถามตามมาตราลิเคอร์ต (Likert type scale) มีตัวเลือกจำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเท่ากับ 1 ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย) น้อยที่สุด

ค่าเท่ากับ 2 ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย) น้อย

ค่าเท่ากับ 3 ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย) ปานกลาง

ค่าเท่ากับ 4 ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย) มาก

ค่าเท่ากับ 5 ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย) มากที่สุด

(2) บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร โดยคำถามเกี่ยวกับระดับการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีตัวเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ได้แก่ ไม่เคย บางครั้ง และทุกครั้ง

(3) การดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน ประกอบด้วย ประเด็นการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารจัดการกลุ่ม การจัดการทุนและทรัพยากร และการพัฒนาความรู้ ความสามารถของสมาชิกกลุ่ม เป็นคำถามให้เลือกตอบว่า มี หรือ ไม่มี

3) ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ได้แก่

(1) ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยคำถามมีลักษณะเป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร

(2) ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความต้องการความรู้ด้านการเกษตร และการดำเนินกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกร

ทั้งปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ผู้ตอบเลือกตอบตามมาตราลิกเออร์ต (Likert type scale) ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเท่ากับ 1 ระดับของปัญหา / ความต้องการน้อยที่สุด

ค่าเท่ากับ 2 ระดับของปัญหา / ความต้องการน้อย

ค่าเท่ากับ 3 ระดับของปัญหา / ความต้องการปานกลาง

ค่าเท่ากับ 4 ระดับของปัญหา / ความต้องการมาก

ค่าเท่ากับ 5 ระดับของปัญหา / ความต้องการมากที่สุด

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (open-ended question) เพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด ประกอบไปด้วย คำถาม 3 ตอน ได้แก่

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

2) ความรู้ บทบาท และความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

3) ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

การดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อให้เครื่องมือที่ได้จากการสร้างสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 การสร้างแบบสอบถาม มีวิธีการดังนี้

1) ศึกษาระเบียบวิธีในการสร้างแบบสอบถาม

2) กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามฉบับร่าง

4) นำเครื่องมือที่จัดทำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบด้านความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) ได้แก่ ความครอบคลุมด้านเนื้อหาและความถูกต้องตามสำนวนภาษา จากนั้นนำมาแก้ไขและปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะ

5) นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษา จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความตรง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ก่อนนำมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

2.2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้

1) ทบทวนวรรณกรรม ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2) ศึกษาระเบียบวิธีในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3) กำหนดหัวข้อการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งจะใช้สัมภาษณ์ประชากร คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุทธกรรในโรงเรียน

4) สร้างแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question)

5) นำแบบสัมภาษณ์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อช่วยตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหาและทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

6) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร

7) หลังจากนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างแล้ว นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้ได้เครื่องมือการวิจัยที่มีความสมบูรณ์และสามารถเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลต่อไป

2.3 การทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขแล้ว ไปทดลองสอบถามกับสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบว่าแต่ละข้อคำถามในแบบสอบถามมีส่วนใดที่ไม่สมบูรณ์หรือต้องแก้ไข เพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในประเด็น ดังนี้

- 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน เท่ากับ 0.745
- 2) ประเด็นปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร เท่ากับ 0.772

ซึ่งหมายความว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อถือได้ในระดับ มาก สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ เพราะมีค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่น (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานิประศาสน์, 2545, น.145) จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์อีกครั้งก่อนที่จะนำไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

2.3.2 การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Validity) โดยนำเสนอเครื่องมือกับ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและตรงของเนื้อหา จากนั้นจึง ปรับแต่งแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ตรงตามเนื้อหามากที่สุด และหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถาม ดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดวัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดวัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดวัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ให้คะแนนค่าความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) พบว่า ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์มีค่าเท่ากับ 0.90 แสดงว่า แบบสัมภาษณ์นั้นวัดได้ตรงวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ได้ (สุรพงษ์ คงสัตย์, 2551)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1.1 **ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง** จัดทำแผนปฏิบัติงาน คือ การออกจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและการประสานงานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการนัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.1.2 **ชี้แจงรายละเอียดการวิจัย** ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์และความสำคัญของงานวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.1.3 **ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล** ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกข้อ และหากแบบสอบถามมีข้อมูลไม่สมบูรณ์ ให้สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้

3.1.4 **นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ** ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

3.2 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยผู้ให้ข้อมูล คือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.2.1 **ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์** มีการดำเนินงาน ได้แก่

- 1) กำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล กำหนดแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลและเก็บข้อมูลตามแผน
- 2) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการสัมภาษณ์และการเดินทาง เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษช่วยจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง แบบสัมภาษณ์
- 3) ประสานงาน โดยการประสานผ่านทางโทรศัพท์ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและแผนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

3.2.2 **ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์** ดำเนินการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูลผู้วิจัย โดยแนะนำชื่อ นามสกุล และแจ้งว่าเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จะมาทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลไปทำวิจัย เพื่อสร้างความไว้วางใจและสร้างความเป็นกันเองกับผู้สัมภาษณ์
- 2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยว่า เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำขึ้น ตามลำดับคำถามที่ได้กำหนดไว้และบันทึกข้อมูลคำตอบทุกข้อ

3.2.3 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์ มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) ทบทวนความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างก่อนสิ้นสุดการสัมภาษณ์
- 2) ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณกลุ่มประชากรในการวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และประมวลผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้แบ่ง การวิเคราะห์และประมวลผลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ผลเป็นค่าความถี่ (Frequency) ค่าสถิติ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยุทธกรในโรงเรียน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ; S.D.)

4.1.2 ความคิดเห็นของสมาชิกยุทธกรต่อการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกรในโรงเรียน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ; S.D.) ในแต่ละประเด็น

การให้คะแนนและแปลความหมาย มีการให้คะแนนและแปลความหมายผลคะแนน โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4.1.3 ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนสตรีกรในโรงเรียน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ; S.D.) ในแต่ละประเด็น การให้คะแนนและแปลความหมาย มีการให้คะแนนและแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากกลุ่มประชากร โดยนำมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กันกับการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะศึกษาประเด็น ต่าง ๆ ได้

ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความหมายชัดเจน ก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมใน ประเด็น
ต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอ
ประทาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร
ในโรงเรียน

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

ผลการศึกษาพบว่า

1.1.1 เพศ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.6 เป็นเพศชาย และร้อยละ 48.4 เป็นเพศหญิง

1.1.2 อายุ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 14.01 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 13 ปี และอายุมากที่สุด 15 ปี โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.7 อายุ 14 ปี ร้อยละ 33.1 อายุ 15 ปี และร้อยละ 32.3 อายุ 13 ปี ตามลำดับ

1.1.3 ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ร้อยละ 34.7 กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รองลงมาคือ ร้อยละ 33.1 กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และร้อยละ 32.3 กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามลำดับ

1.1.4 การประกอบอาชีพของผู้ปกครองของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 66.1 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 15.3 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 12.1 อาชีพรับจ้าง และร้อยละ 6.5 อาชีพข้าราชการ ตามลำดับ

1.1.5 ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 49.2 ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก 3 ปี ร้อยละ 29.8 เป็นสมาชิก 2 ปี และ ร้อยละ 21.0 เป็นสมาชิก 1 ปี ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 3 ปี และระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 2.28 ปี

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียน

N = 124		
ข้อมูลด้านบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	64	51.6
หญิง	60	48.4
2. อายุ (ปี)		
13	40	32.3
14	43	34.7
15	41	33.1
ค่าต่ำสุด = 13 ปี ค่าสูงสุด = 15 ปี ค่าเฉลี่ย = 14.01 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.81 ปี		
3. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	40	32.3
มัธยมศึกษาปีที่ 2	43	34.7
มัธยมศึกษาปีที่ 3	41	33.1
4. อาชีพของผู้ปกครอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รับราชการ	8	6.5
เกษตรกร	82	66.1
ค้าขาย	19	15.3
รับจ้าง	15	12.1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 124

ข้อมูลด้านบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
5. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก (ปี)		
1	26	21.0
2	37	29.8
3	61	49.2
ค่าสูงสุด = 3 ปี ค่าต่ำสุด = 1 ปี ค่าเฉลี่ย = 2.28 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.79 ปี		

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน มีดังนี้

1.2.1 เพศ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน เป็นเพศชายจำนวน ร้อยละ 53.8 เป็นเพศชาย ร้อยละ 46.2 เป็นเพศหญิง

1.2.2 อายุ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 30.8 มีอายุระหว่าง 30-35 ปี ร้อยละ 30.8 มีอายุ 36-41 ปี ร้อยละ 23.1 มีอายุ 42-46 ปี ร้อยละ 7.7 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 47 ปี ร้อยละ 7.7 มีอายุเฉลี่ย 39.33 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 42.0 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.25 ปี อายุต่ำสุด 30 ปี และอายุสูงสุด 58 ปี

1.2.3 ระดับการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ร้อยละ 100.0 ทั้งหมดจบการศึกษาปริญญาตรี

1.2.4 ประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ร้อยละ 15.4 มีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี ร้อยละ 53.8 มีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกร 2-4 ปี ร้อยละ 15.4 มีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกร 5-7 ปี ร้อยละ 7.7 มีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกร 8-10 ปี ร้อยละ 7.7 มีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกรมากกว่าหรือเท่ากับ 11 ปี โดยมีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกรต่ำสุด 1 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกรสูงสุด 20 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกรเฉลี่ย 7.69 ปี

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

2.1 ความคิดเห็นของสมาชิกยูวเกษตรกรต่อวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีความคิดเห็น (เห็นด้วย) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็น มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.25) และการร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มเป็นการส่งเสริมให้ยูวเกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.22) สำหรับความเห็นด้วยระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 4.03) การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มทำให้รู้สึกถึงความสำคัญของการเกษตรที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 3.81) การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มเป็นฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเกษตรตามความสนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.67) การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มทำให้รู้จักช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 3.63) ตามลำดับ ส่วนความเห็นด้วยระดับปานกลาง คือ การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มเป็นการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.28)

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร

N = 124

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean (SD)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
1. การดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร	0	0	34	25	65	4.25	มากที่สุด	1
	(0.0)	(0.0)	(27.4)	(20.2)	(52.4)	(0.861)		

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย) ได้แก่ 1.00 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย

2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก และ 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 124

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					Mean (SD)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
จำนวน (ร้อยละ)								
2. การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม ทำให้รู้สึกถึงความสำคัญของ การเกษตรที่มีความสำคัญต่อ การดำรงชีพของมนุษย์	0 (0.0)	1 (0.8)	33 (26.6)	79 (63.7)	11 (8.9)	3.81 (0.594)	มาก	4
3. การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม เป็นการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตร	1 (0.8)	7 (5.6)	81 (65.3)	26 (21.0)	9 (7.3)	3.28 (0.716)	ปานกลาง	7
4. การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม เป็นการฝึกปฏิบัติกิจกรรม การเกษตรตามความสนใจ	0 (0.0)	9 (7.3)	35 (28.2)	68 (54.8)	12 (9.7)	3.67 (0.751)	มาก	5
5. การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม ทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์	0 (0.0)	9 (7.3)	34 (27.4)	25 (20.2)	56 (45.2)	4.03 (1.012)	มาก	3
6. การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม ทำให้รู้จักช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น	2 (1.6)	5 (4.0)	39 (31.5)	69 (55.6)	9 (7.3)	3.63 (0.676)	มาก	6
7. การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่ม เป็นการส่งเสริมให้เยาวชน เกษตรกรมีความภาคภูมิใจใน อาชีพเกษตรกร	0 (0.0)	4 (3.2)	33 (26.6)	19 (15.3)	68 (54.8)	4.22 (0.950)	มากที่สุด	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	3.84 (0.794)	มาก	

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย) ได้แก่ 1.00 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย
2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก และ 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

2.2 การมีส่วนร่วมการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์

การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ในโรงเรียน อำเภอ ประทาย จังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับ คือ ทุกครั้ง บางครั้ง และไม่เคยเข้าร่วม ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์ โดยเรียงลำดับ การเข้าร่วมทุกครั้ง ดังนี้ ร้อยละ 66.1 มีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม ร้อย ละ 63.2 มีการเข้าร่วมกำหนดระเบียบ/ข้อตกลงที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม ร้อยละ 29.0 การกำหนด แผนและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม ต่าง ๆ ร้อยละ 22.6 มีการวิเคราะห์จุดอ่อนของกลุ่มเพื่อหาข้อ แก้ไขและนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน ร้อยละ 21.8 มีการเลือกตั้งคณะกรรมการสภายุทธศาสตร์ เป็นไปตามระเบียบที่กลุ่มยุทธศาสตร์กำหนด ร้อยละ 15.3 มีการกำหนดแผนการดำเนินงานและ มอบหมายผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผน ร้อยละ 14.5 มีการบันทึกข้อมูลการประชุมสภายุทธศาสตร์ ภายในโรงเรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 การมีส่วนร่วมกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์

ประเด็น	ระดับการเข้าร่วม			อันดับ
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	
	จำนวน (ร้อยละ)			
1. การกำหนดระเบียบ/ข้อตกลงที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม	2 (1.6)	43 (34.7)	79 (63.7)	2
2. การวิเคราะห์จุดอ่อนของกลุ่มเพื่อหาข้อแก้ไขและนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน	6 (4.8)	90 (71.6)	28 (22.6)	4
3. การบันทึกข้อมูลการประชุมสภายุทธศาสตร์ภายในโรงเรียน	1 (0.8)	105 (84.7)	18 (14.5)	7
4. การเลือกตั้งคณะกรรมการสภายุทธศาสตร์เป็นไปตามระเบียบที่กลุ่มยุทธศาสตร์กำหนด	55 (44.4)	42 (33.9)	27 (21.8)	5
5. การกำหนดแผนและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม ต่าง ๆ	2 (1.6)	86 (69.4)	36 (29.0)	3
6. การแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม	1 (0.8)	41 (33.1)	82 (66.1)	1

N=124

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=124

ประเด็น	ระดับการเข้าร่วม			อันดับ
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง	
	จำนวน (ร้อยละ)			
7. การกำหนดแผนการดำเนินงานและมอบหมายผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผน	57 (46.0)	48 (38.7)	19 (15.3)	6

2.3 การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนสตรีกรในโรงเรียน

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนสตรีกรในอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดระดับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนสตรีกรออกเป็น 2 ระดับ คือ มีและไม่มี จากการประเมินการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน สรุปผลการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนสตรีกร ดังนี้

2.3.1 การบริหารจัดการกลุ่ม ร้อยละ 87.9 มีการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่ม ร้อยละ 79.0 มีสถานที่ทำการกลุ่ม ร้อยละ 50.8 การทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการทุกตำแหน่ง ร้อยละ 50.0 มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสภายุวสตรีกรทุกคนอย่างชัดเจน ร้อยละ 47.6 มีการจัดทำแผนการประชุมกลุ่ม และ ร้อยละ 25.8 มีการประชุมกลุ่มประจำเดือน ตามลำดับ

2.3.2 การบริหารทุนและทรัพยากร มีการปฏิบัติ ร้อยละ 84.7 เท่ากัน คือ การจัดทำบันทึกการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดทำบัญชีต้นทุน-กำไร

2.3.3 การพัฒนาความรู้และความสามารถของสมาชิก ร้อยละ 83.9 มีการถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนสมาชิก ร้อยละ 78.2 มีการถ่ายทอดความรู้ในการประชุมกลุ่ม ร้อยละ 77.4 มีการนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกในครอบครัวและ การฝึกปฏิบัติงานเกษตรที่ดำเนินการแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อย ร้อยละ 51.6 การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ ร้อยละ 26.6 การเข้าร่วมงานในระดับจังหวัด เขต หรือประเทศ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน

N=124

ประเด็น	มี		ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การบริหารจัดการกลุ่ม				
1.1 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสภาเยาวชน เยาวชนทุกคนอย่างชัดเจน	62	50.0	62	50.0
1.2 การทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการทุกตำแหน่ง	63	50.8	61	49.2
1.3 การจัดทำแผนการประชุมกลุ่ม	59	47.6	65	52.4
1.4 การถ่ายทอดความรู้ของกลุ่ม	109	87.9	15	12.1
1.5 การประชุมกลุ่มประจำเดือน	32	25.8	92	74.2
1.6 มีสถานที่ทำการกลุ่ม	98	79.8	25	20.2
2. การบริหารทุนและทรัพยากร				
2.1 การจัดทำบันทึกการใช้วัสดุ อุปกรณ์	105	84.7	19	15.3
2.2 การจัดทำบัญชีต้นทุน-กำไร	105	84.7	19	15.3
3. ด้านการพัฒนาความรู้และความสามารถของสมาชิก				
3.1 การถ่ายทอดความรู้ในการประชุมกลุ่ม	97	78.2	27	21.8
3.2 การฝึกปฏิบัติงานเกษตรที่ดำเนินการแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อย	96	77.4	28	22.6
3.3 การเข้าร่วมงานในระดับจังหวัด เขต หรือประเทศ	33	26.6	91	73.4
3.4 การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ	64	51.6	60	48.4
3.5 การถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนสมาชิก	104	83.9	20	16.1
3.6 การนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกในครอบครัว	96	77.4	28	22.6

2.4 ความรู้ บทบาท และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชน เกษตรกรในโรงเรียน

2.4.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มเยาวชนเกษตรกร จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสมาชิกเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียน กลุ่มเยาวชนเกษตรกรในความเข้าใจของผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง คือ เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 10-25 ปี ที่มีความสนใจด้านการเกษตร หรือเลกกิจเกษตร รวมกลุ่มทำกิจกรรมการเกษตรในโรงเรียน

2.4.2 บทบาทการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกร ได้แก่ ครูที่ปรึกษากลุ่มยูวเกษตรกร ผู้อำนวยการโรงเรียน และ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกร คือ เป็นคนกระตุ้นส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มและการจัดตั้งกลุ่มยูวเกษตรกร และคอยกระตุ้นให้กลุ่มยูวเกษตรกรพัฒนาตนเอง กระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรแยกแยะและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เป็นพี่เลี้ยงกลุ่มยูวเกษตรกร คือ คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาเมื่อกลุ่มยูวเกษตรกรมีปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่ม รวมถึงเป็นผู้ประเมินผลและสังเกตการณ์วิวัฒนาการของกลุ่มว่าแต่ละขั้นตอนมีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่ พร้อมทั้งวิเคราะห์หาทางแก้ไขปัญหาให้กลุ่มยูวเกษตรกร รวมถึงมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และข่าวสารในด้านต่าง ๆ เช่น ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารกลุ่ม ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและตามความต้องการของกลุ่ม ฝึกอบรมวิธีการบริหารกลุ่ม และการดำเนินงานของกลุ่ม พร้อมทั้งสนับสนุนอุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร

2.4.3 ประโยชน์ของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียนในความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มยูวเกษตรกร เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนมีความรักต่ออาชีพเกษตร มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร สมาชิกยูวเกษตรกรได้รับความรู้และเทคโนโลยีการเกษตร เศรษฐกิจเกษตร ธุรกิจเกษตร สมาชิกยูวเกษตรกร รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยอาศัยข้อบังคับและวิธีการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรเป็นแนวทางการฝึกหัด เพื่อส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำการอยู่ร่วมกันในสังคม การบริหารจัดการกลุ่ม และการปกครองตามหลักประชาธิปไตยโดยใช้กระบวนการกลุ่มยูวเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

3.1 ปัญหาและความต้องการตามความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร

3.1.1 ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้ ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

ภาพรวมสมาชิกยูวเกษตรมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.15) เมื่อพิจารณา ปัญหาในแต่ละประเด็นพบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรให้ความคิดเห็นในประเด็นปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร โดยมีปัญหาที่อยู่ในระดับ มาก 2 ประเด็น ได้แก่ หน่วยงานภายนอก การติดตามงานอย่างใกล้ชิด (ค่าเฉลี่ย 3.47) วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.44) สำหรับปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง มี 6 ประเด็น ได้แก่ โรงเรียนขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด (ค่าเฉลี่ย 3.23) กลุ่มขาดการร่วมมือจากสมาชิกในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.18) เงินทุนในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.15) สมาชิกไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.04) จำนวนสมาชิกมากเกินไป (ค่าเฉลี่ย 2.89) สมาชิกไม่เข้าถึงกระบวนการในการทำกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรตามความคิดเห็นของสมาชิกยูวเกษตรกร

N=124

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					Mean (SD)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก (4)	มากที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
1. วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	18 (14.5)	12 (9.7)	41 (33.1)	3 (2.4)	50 (40.3)	3.44 (1.461)	มาก	3
2. เงินทุนในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ	7 (5.6)	23 (18.5)	43 (34.7)	47 (37.9)	4 (3.2)	3.15 (0.952)	ปานกลาง	5
3. จำนวนสมาชิกมากเกินไป	3 (2.4)	19 (15.3)	92 (74.2)	9 (7.3)	1 (0.8)	2.89 (0.587)	ปานกลาง	7
4. สมาชิกไม่เข้าถึงกระบวนการในการทำกิจกรรม	8 (6.5)	13 (10.5)	95 (76.6)	7 (5.6)	1 (0.8)	2.84 (0.655)	ปานกลาง	8
5. สมาชิกไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม	12 (9.7)	24 (19.4)	36 (29.0)	51 (41.1)	1 (0.8)	3.04 (1.015)	ปานกลาง	6
6. กลุ่มขาดการร่วมมือจากสมาชิกในการปฏิบัติงาน	11 (8.9)	19 (15.3)	36 (29.0)	53 (42.7)	5 (4.0)	3.18 (1.036)	ปานกลาง	4

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยของระดับของปัญหา ได้แก่ 1.00 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง

3.41 - 4.20 = มาก และ 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

N=124

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					Mean (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก (4)	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(5)	(5)			
	จำนวน (ร้อยละ)							
7. โรงเรียนขาดการติดตามงาน อย่างใกล้ชิด	6 (4.8)	17 (13.7)	46 (37.1)	53 (42.7)	2 (1.6)	3.23 (0.882)	มาก	2
8. หน่วยงานภายนอกขาดการ ติดตามงานอย่างใกล้ชิด	15 (12.1)	16 (12.9)	37 (29.8)	4 (3.2)	51 (41.1)	3.47 (1.456)	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	3.15 (1.005)	ปาน กลาง	

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยของระดับของปัญหา ได้แก่ 1.00 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง
3.42 - 4.20 = มาก และ 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

3.1.2 ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุทธศาสตร์ในโรงเรียน ภาพรวม

สมาชิกยุทธศาสตร์มีความต้องการอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) เมื่อพิจารณาความต้องการในแต่ละประเด็นพบว่า

1) **ความต้องการความรู้ด้านการเกษตร** สมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์มีความต้องการในประเด็นความรู้ด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.15) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่ามีความต้องการความรู้ด้านการเกษตร อยู่ในระดับ มาก 1 ประเด็น คือ ความรู้ทั่วไปด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.45) รองลงมา คือระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ การฝึกปฏิบัติด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.15) วัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.08) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.94) ตามลำดับ

2) **ความต้องการด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่มยุทธศาสตร์** สมาชิกกลุ่มยุทธศาสตร์มีความต้องการด้านการดำเนินกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับ มาก ได้แก่ ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.72) การทำงานเป็นกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.67) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ค่าเฉลี่ย 3.65) ความ

รับผิดชอบต่อบทบาท หน้าที่ของตน (ค่าเฉลี่ย 3.63) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 3.63) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ความต้องการของสมาชิกเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

N=124

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ					Mean (SD)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
จำนวน (ร้อยละ)								
1. ความต้องการความรู้ด้านการเกษตร						3.15 (0.769)	ปานกลาง	
1.1 ความรู้ทั่วไปด้านการเกษตร	5 (4.0)	11 (8.9)	36 (29.0)	67 (54.0)	5 (4.0)	3.45 (0.659)	มาก	5
1.2 การฝึกปฏิบัติด้านการเกษตร	2 (1.6)	6 (4.8)	95 (76.6)	14 (11.3)	7 (5.6)	3.15 (0.669)	ปานกลาง	6
1.3 การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	7 (5.6)	17 (13.7)	81 (65.3)	14 (11.3)	5 (4.0)	2.94 (0.799)	ปานกลาง	8
1.4 วัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร	5 (4.0)	11 (8.9)	81 (65.3)	23 (18.5)	4 (3.2)	3.08 (0.750)	ปานกลาง	7
2. ความต้องการด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกร						3.66 (0.871)	มาก	
2.1 การทำงานเป็นกลุ่ม	4 (3.2)	6 (4.8)	31 (25.0)	69 (55.6)	14 (11.3)	3.67 (0.862)	มาก	2
2.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก	3 (2.4)	7 (5.6)	35 (28.2)	67 (54.0)	12 (9.7)	3.63 (0.831)	มาก	4
2.3 การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	5 (4.0)	8 (6.5)	29 (23.4)	65 (52.4)	17 (13.7)	3.65 (0.937)	มาก	3

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการ ได้แก่ 1.00 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก และ 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=124

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ					Mean (SD)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
จำนวน (ร้อยละ)								
2.4 ความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ของตน	3 (2.4)	6 (4.8)	37 (29.8)	66 (53.2)	12 (9.7)	3.63 (0.821)	มาก	4
2.5 ความต่อเนื่องในการดำเนิน กิจกรรม	4 (3.2)	8 (6.5)	25 (20.0)	69 (55.6)	18 (14.5)	3.72 (0.907)	มาก	1
เฉลี่ยทั้งหมด						3.43 (0.826)	มาก	

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการ ได้แก่ 1.00 - 1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก และ 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

3.2 ปัญหาและความต้องการตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่ม ยุวเกษตรกร

3.2.1 ปัญหาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม
ยุวเกษตรกรในโรงเรียน สามารถสรุปปัญหาได้ ดังนี้

1) ผู้อำนวยการ โรงเรียน มีงานภารกิจหลายด้าน โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ หรือปัจจัยในการผลิตให้แก่กลุ่มยุวเกษตรกร ขาดการจัดหาทุนเพื่อมาใช้ในการพัฒนาและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานไม่ต่อเนื่องทุกปี

2) ครูที่ปรึกษายุวเกษตรกร ต้องรับผิดชอบงานหลายหน้าที่ ทำให้ไม่มีเวลาดูแลกลุ่มยุวเกษตรกรได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้การดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรไม่สม่ำเสมอ ไม่มีเวลาดำเนินกิจกรรม และสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรยังไม่สามารถดำเนินกิจกรรมกลุ่มได้ด้วยตัวเองเนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร ต้องคอยมีครูที่ปรึกษากลุ่มดูแลอยู่ตลอดเวลา

3) **เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร** ขาดการ ติดตาม สนับสนุนการดำเนินงานกลุ่ม
 ยุวเกษตรกรในพื้นที่เนื่องจากมีภารกิจหลายอย่าง ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินกลุ่มยุว
 เกษตรกรให้สาธารณชนรับทราบ

3.2.2 ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร จากการ
 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน สามารถสรุปความต้องการการพัฒนาการ
 ดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร คือ

1) **ผู้อำนวยการ โรงเรียน** ต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมาติดตามการ
 ดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรอย่างใกล้ชิด สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดี สร้าง
 ความคุ้นเคยระหว่างเจ้าหน้าที่ กับครูที่ปรึกษายุวเกษตรกร และสมาชิกยุวเกษตรกร และต้องการ
 งบประมาณหรือปัจจัยการผลิต เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร

2) **ครูที่ปรึกษายุวเกษตรกร** ต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้ามา
 ติดตาม การดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ อย่างต่อเนื่อง และอยากให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
 การเกษตรที่เข้ามาเป็นวิทยากรอบรมด้านการเกษตรในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร
 เนื่องจากครูที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกรยังขาดทักษะทางด้านเกษตร

3) **เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร** ในการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
 การเกษตรต้องการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรด้านสื่อวีดิทัศน์ต่างๆ เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้
 ให้แก่สมาชิกยุวเกษตรกร ต้องการหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยเฉพาะระดับท้องถิ่นสนับสนุน
 การทำงาน และสนับสนุนงบประมาณ และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร และต้องการ
 ให้ผู้บริหารระดับกรมเห็นความสำคัญของงานยุวเกษตรกร โดยกำหนดให้งานยุวเกษตรกรเป็นตัวชี้วัด
 และบรรจุในแผนประจำตำบล เพื่อให้เจ้าหน้าที่เห็นความสำคัญของงานยุวเกษตรกร ผู้บริหารระดับ
 กรมให้ขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานยุวเกษตรกร

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสมาชิกยุวเกษตรกรในโรงเรียน สามารถสรุปแนว
 ทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน ดังนี้

4.1 การพัฒนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกร

เนื่องจากมีบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรจำนวนมาก อาทิ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่ปรึกษายูวเกษตรกร ผู้บริหารสถานศึกษา และองค์การพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องถึงกระบวนการงานยูวเกษตรกร หลักการส่งเสริมการเกษตร และการรวมกลุ่ม จึงควรมีการอบรมหรือให้ความรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มยูวเกษตรกร เพื่อที่จะได้ร่วมกันพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรตั้งแต่ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม และการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร ให้มีความถูกต้อง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มยูวเกษตรกร

4.2 การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ค้นหาปัญหาหรือความต้องการ วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดทำแผนปฏิบัติของกลุ่ม ดำเนินงานตามแผน ติดตามและประเมินผล และสรุปบทเรียน เพื่อนำกลับไปเป็นข้อมูลวางแผนในขั้นต่อไป เพื่อให้กลุ่มยูวเกษตรกรพัฒนาทักษะทางการเกษตรและสามารถดำเนินการกลุ่มยูวเกษตรกรได้อย่างต่อเนื่อง

4.3 การพัฒนาสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร

การทำงานกับกลุ่มยูวเกษตรกร สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพัฒนา เพื่อให้มีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน ปลูกฝังอุดมการณ์ การทำงานแบบช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเชื่อมั่นในพลังของกลุ่ม ไม่หวังพึ่งแต่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือครูที่ปรึกษากลุ่มยูวเกษตรกรเพียงอย่างเดียว โดยมีวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมพบปะกันบ่อยครั้ง ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสมาชิกกลุ่มด้วยตนเอง การนำไปศึกษาดูงานกลุ่มยูวเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในบริเวณใกล้เคียงหรือนอกสถานที่ พัฒนาให้สมาชิกกล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อให้มีผู้นำที่สามารถทดแทนกันได้ ฝึกสภายูวเกษตรกรให้มีความสามารถในเรื่องเทคนิคการนำประชุม พัฒนาบุคลิกภาพที่ดี มีความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต

4.4 การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนากลุ่มยูวเกษตรกรร่วมกัน

ผู้บริหารโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ที่ปรึกษายูวเกษตรกร หน่วยงานภาคีและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำเป็นที่จะต้องกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และกำหนดทิศทางของกลุ่มว่าจะดำเนินการในเรื่องต่างใด การทำงานที่สอดคล้องกัน มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนชัดเจน มีมุมมองทาง

เดียวกัน การร่วมมือและการกำหนดเป้าหมายร่วมกันจึงเป็นการกำหนดแนวทางในการพัฒนากลุ่มยูว
เกษตรกร

4.5 การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์

กิจกรรมการดำเนินงานยูวเกษตรกร รวมทั้งนโยบาย วัตถุประสงค์ ระเบียบ ข้อบังคับ
ผลงานต่าง ๆ ของกลุ่มยูวเกษตรกร ทั้งในครอบครัว ชุมชน เพื่อให้สาธารณชนได้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง
และเกิดความเชื่อถือ และเข้าใจในกระบวนการพัฒนากลุ่มยูวเกษตรกร โดยเผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ อาทิ เสียง
ตามสายของหมู่บ้าน การประกาศหน้าเสาธงของโรงเรียน เผยแพร่ตามสื่อออนไลน์ เพื่อให้การ
ดำเนินงานยูวเกษตรกรได้รับความสนับสนุนและกระตุ้นให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจในการ
ดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร และกำหนดให้มีการประกวดกลุ่มยูวเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้
เจ้าหน้าที่รู้จักกลุ่มยูวเกษตรกรและเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาของกลุ่มยูวเกษตรกร และเกิดกิจกรรม
กลุ่ม ซึ่งหากการประกวดสิ้นสุดลงแล้วกลุ่มไม่ได้รับรางวัล เจ้าหน้าที่ก็จะได้นำจุดด้อยไป แก้ไข และ
พัฒนาต่อไป

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญ จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) การดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน 3) ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน 4) แนวทางการพัฒนา กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน ในอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ประกอบไปด้วย สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร 124 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยุวเกษตรกร 13 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับการเก็บข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร

1.2.3 การทดสอบเครื่องมือการวิจัย โดยการทดสอบความตรงของเนื้อหา และความเชื่อมั่น โดยนำไปทดสอบถามประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับประชากรที่ใช้ศึกษาจำนวน 30 คน ใน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึง เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร นำมา ตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร ใช้วิธีการสรุปเนื้อหา

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1) สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรเป็นเพศชาย ร้อยละ 51.6 และร้อยละ 48.4 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 14.01 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สมาชิกยูวเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มได้ 3 ปี และการประกอบอาชีพของครอบครัวสมาชิกกลุ่ม ยูวเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกร พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกร ส่วน ใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 42.0 ปี ทั้งหมดจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการ ทำงานกลุ่มยูวเกษตรกรเฉลี่ย 7.69 ปี

1.3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มยูวเกษตรกร ความคิดเห็นเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของกลุ่มยูวเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของ การดำเนินงานกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็น การ ดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อการเกษตร และใน ประเด็น การร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มเป็นการส่งเสริมให้ยูวเกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพ เกษตรกร

1.3.3 การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร การมีส่วนร่วม ตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมมากที่สุด คือ มีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม และ มีการเข้าร่วม กำหนดระเบียบ/ข้อตกลงที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม และประเด็นที่สมาชิกกลุ่มยังให้ความสำคัญ น้อยคือ ประเด็น การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานและมอบหมายผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามแผน

1.3.4 การดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน การดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร จากการประเมินการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน สามารถสรุปผลการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร ดังนี้

1) **ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม** กลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่มีการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่ม และมีสถานที่ทำการกลุ่ม แต่ยังมีประเด็นที่สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรให้ความสำคัญน้อย คือ การประชุมกลุ่มประจำเดือน

2) **ด้านการบริหารทุนและทรัพยากร** พบว่า กลุ่มยูวเกษตรกรมีการจัดทำบันทึกการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดทำบัญชีต้นทุน-กำไร เหมือนกันทุกกลุ่ม

3) **ด้านการพัฒนาความรู้และความสามารถของสมาชิก** พบว่า มีการถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนสมาชิก และมีการถ่ายทอดความรู้ในการประชุมกลุ่ม และถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในครอบครัว แต่ยังมีประเด็นการดำเนินของกลุ่มยูวเกษตรกรที่ไม่มีการปฏิบัติคือ การเข้าร่วมงานในระดับจังหวัด เขต หรือประเทศ

1.3.5 ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ประกอบด้วย

1) ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร

(1) **ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร** ในภาพรวมสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละด้าน พบว่าสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร มีความคิดเห็นให้ประเด็นปัญหา ระดับมาก 2 ประเด็น คือ หน่วยงานภายนอกขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิดและ โรงเรียนขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด รองลงมาคือ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และสมาชิกไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม

(2) **ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง** จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปปัญหาได้ดังนี้

- นักเรียนบางกลุ่มยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับกลุ่มยูวเกษตรกร
- นักเรียนแต่ละชั้นมีจำนวนน้อย
- ครูที่ปรึกษายูวเกษตรกรไม่มีประสบการณ์ในการทำเกษตร
- ขาดงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มยูวเกษตรกร
- ขาดความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมของกลุ่มยูวเกษตรกร
- การเข้าไปส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ไม่ต่อเนื่อง

2) ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนตรกร

(1) ความต้องการของกลุ่มเยาวชนตรกร ภาพรวมสมาชิกกลุ่มมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาความต้องการในแต่ละประเด็น พบว่า

ก. ความต้องการความรู้ด้านการเกษตร ภาพรวมสมาชิกกลุ่มเยาวชนตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการเกษตร อยู่ในระดับมาก คือ ความรู้ทั่วไปด้านการเกษตร รองลงมาคือ การฝึกปฏิบัติด้านการเกษตร ความรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ข. ความต้องการด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเยาวชนตรกร ภาพรวมสมาชิกกลุ่มเยาวชนตรกรมีความต้องการระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม การทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบต่อบทบาท หน้าที่ของตนเอง การมีส่วนร่วมของสมาชิก

(2) ความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- การนิเทศติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
- การส่งเสริมการมีบทบาทของสมาชิกกลุ่มเยาวชนตรกร
- การถ่ายทอดความรู้จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง

1.3.6 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนตรกรในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แนวทางการพัฒนาดังนี้

1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มเยาวชนตรกร แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชนตรกร

2) การสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่เยาวชนตรกรเกี่ยวกับการทำงานด้านการเกษตร

3) การมีแนวทางการดำเนินงานกับกลุ่มเยาวชนตรกรที่ชัดเจน

4) การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มเยาวชนตรกรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

5) การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนตรกร

6) การสร้างต้นแบบกลุ่มเยาวชนตรกรใน โรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กลุ่มเยาวชนตรกรกลุ่มอื่น ได้เข้าไปเรียนรู้และศึกษาดูงาน

7) การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่าง โรงเรียนที่มีการดำเนินกิจกรรมยุวเกษตรกร เพื่อให้เกิดเครือข่าย

8) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการฝึกอาชีพแก่สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร

ผลจากการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 51.6 และ ร้อยละ 48.4) ทั้งนี้เพราะยุวเกษตรกรที่เป็นเพศชายมีความสนใจกับอาชีพการเกษตรมากกว่ายุวเกษตรกรที่เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ ชาราวรรณ ปานเทพ (2562, น.55) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรในจังหวัดกระบี่ พบว่าสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนมีสัดส่วนของเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 57.7 และร้อยละ 42.3)

สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 14.01 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สมาชิกยุวเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 2.28 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ ชาราวรรณ ปานเทพ (2562, น.55) พบว่าสมาชิกยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุการเป็นสมาชิกกลุ่ม เฉลี่ย 2.24 และการประกอบอาชีพของครอบครัวสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สอดคล้องกับ รัชฎลักษณ์ มณีวรรณ (2557, น.46) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกยุวเกษตรกรในโรงเรียน จังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิกยุวเกษตรกร ร้อยละ 72.3 ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2.2 ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรต่อการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

2.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของกลุ่ม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็น การดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตรและการร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มเป็นการส่งเสริมให้ยุวเกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับรัชฎลักษณ์

มณีวรรณ (2557, น.82) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียน จังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิกเยาวชนเกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกรอยู่ระดับมาก ให้ความเห็นว่า การดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกรเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร

2.2.2 การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกร มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม มีการเข้าร่วมกำหนดระเบียบ ข้อตกลงที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม แต่สมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรยังไม่ให้ความสำคัญในประเด็น การบันทึกข้อมูลการประชุมสภาเยาวชนเกษตรกรภายในโรงเรียน

2.2.3 การดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการกลุ่มส่วนใหญ่มีการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่ม และมีสถานที่ทำการกลุ่ม แต่ยังมีประเด็นที่สมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรให้ความสำคัญน้อย คือ การประชุมกลุ่มประจำเดือน การบริหารทุนและทรัพยากรนั้น กลุ่มเยาวชนเกษตรกรมีการจัดทำบันทึกการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดทำบัญชีต้นทุน-กำไร เหมือนกันทุกกลุ่ม และการพัฒนาความรู้และความสามารถของสมาชิก พบว่า มีการถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนสมาชิก และมีการถ่ายทอดความรู้ในการประชุมกลุ่ม และถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในครอบครัว แต่ยังมีประเด็นการดำเนินของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรที่ไม่มีการปฏิบัติคือ การเข้าร่วมงานในระดับจังหวัด เขต หรือประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ ครุณี ส่งเสริม (2556, น.39) วิจัยเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้แทนกลุ่มเยาวชนเกษตรกรไม่เข้าร่วมหรือทำน้อยมาก คือ การร่วมประชุมกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในระดับจังหวัด

2.3 ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร

2.3.1 ปัญหาจากความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรมีปัญหาในการดำเนินงานกลุ่ม ระดับ ปานกลาง โดยปัญหาที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ หน่วยงานภายนอกขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด และ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธาราวรรณ ปานเทพ (2562, น 93) พบว่า สมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกร มีเงินทุนในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์มีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรต้องอาศัยการติดตามงานอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง และยักรวมถึงความต้องการ มีวัสดุ อุปกรณ์ ที่เพียงพอ ดังนั้น โรงเรียนควรจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ทางการเกษตรให้สมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร

2.3.2 ปัญหาจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรในการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกร โรงเรียนสามารถแบ่งปัญหาได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน นักเรียนบางกลุ่มยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับกลุ่มยูวเกษตรกรและกลุ่มยูวเกษตรกรบางกลุ่มมีสมาชิกน้อย ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านครูที่ปรึกษากลุ่มยูวเกษตรกร พบประเด็นปัญหาคือ ครูที่ปรึกษาบางรายไม่เข้าใจกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกร ครูที่ปรึกษาไม่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตร และครูที่ปรึกษาไม่มีเวลาทำกิจกรรมยูวเกษตรกร เนื่องจากมีภาระกิจการงานที่เยอะ ด้านงบประมาณ พบว่า ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกร ด้านเจ้าหน้าที่ พบว่า การเข้าไปส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร ไม่ต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบบ่อย ทำให้ขาดการต่อเนื่องในการส่งเสริมกลุ่มยูวเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ที่ให้ความคิดเห็นในประเด็นปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร โดยประเด็นที่อยู่ในระดับมากอยู่ 2 ประเด็น ได้แก่ หน่วยงานภายนอกขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้กิจกรรมยูวเกษตรกรไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และยังสอดคล้องกับ ชาราวรรณ ปานเทพ (2562, น.131) รายงานว่า เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยได้เข้าไปให้ความรู้กลุ่มยูวเกษตรกร เปลี่ยนเจ้าหน้าที่บ่อย ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจในด้านงานยูวเกษตรกร จึงควรมีการให้ความรู้ เจ้าหน้าที่ใหม่ในด้านงานยูวเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

2.4 ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

2.4.1 ความต้องการความรู้ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร มีความต้องการในประเด็นด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่ามีความต้องการความรู้ด้านการเกษตร อยู่ในระดับ มาก 1 ประเด็น คือ ความรู้ทั่วไปด้านการเกษตร รองลงมา คือ ระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ การฝึกปฏิบัติด้านการเกษตร วัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ ตรุณี ส่งเสริม (2556 น.71) ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความต้องการของผู้แทนกลุ่มยูวเกษตรกร มีความต้องการในระดับปานกลาง สูงสุดที่ร้อยละ 75.9 คือต้องการความรู้ในการทำนา รองลงมาคือความรู้เรื่องปลูกผักไม้ผล

2.4.2 ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร จากสัมภาษณ์พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรใน โรงเรียน สามารถสรุปความต้องการในการพัฒนากลุ่มยูวเกษตรกร ได้แก่ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับยูวเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และการสนับสนุน

ปัจจัยการผลิตให้แก่กลุ่มยูวเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกร ภาพรวมสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีความต้องการด้านการดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม การทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบต่อบทบาท หน้าที่ของตน การมีส่วนร่วมของสมาชิก

2.5 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรได้เสนอแนวทางในการพัฒนากลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ดังนี้ 1) สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาท หน้าที่ของยูวเกษตรกร แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกร 2) สร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ยูวเกษตรกรเกี่ยวกับการทำงานด้านการเกษตร 3) มีแนวทางการดำเนินงานกับกลุ่มยูวเกษตรกรที่ชัดเจน 4) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มยูวเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน 5) ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกร 6) สร้างกลุ่มยูวเกษตรกรต้นแบบ เพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้กลุ่มยูวเกษตรกรกลุ่มอื่น ได้เข้ามาศึกษาดูงาน 7) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่มีการดำเนินกิจกรรมยูวเกษตรกรเพื่อให้เกิดเครือข่าย สอดคล้องกับ ธาราวรรณ ปานเทพ (2562, น 131) พบว่า ด้านการเรียนรู้ แนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกรุ่นใหม่และรุ่นเก่า ถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ในอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มกลุ่มยูวเกษตรกร การมีส่วนร่วมการดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการสภายูวเกษตรกร และไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงาน เนื่องจากสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรยังไม่เห็นถึงความสำคัญของสภายูวเกษตรกรและการกำหนดแผนในการดำเนินงาน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มยูวเกษตรกรที่จะอบรมชี้แจงแก่สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรว่าการเลือกตั้งคณะกรรมการสภายูวเกษตรกร เป็นหน้าที่หนึ่งของสมาชิกทุกคนที่จะต้องสนใจและพยายามเรียนรู้ การจัดตั้งคณะกรรมการสภายูวเกษตรกรเพื่อที่จะส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำ

ของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร ฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคม การบริหารจัดการกลุ่ม และการปกครองตามหลักประชาธิปไตย โดยใช้กระบวนการกลุ่มยูวเกษตรกร

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ด้านบริหารจัดการกลุ่ม พบว่ากลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียนอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ไม่มีการประชุมกลุ่มประจำเดือน และไม่มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสภายูวเกษตรกรทุกคนอย่างชัดเจน ซึ่งทำให้การดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงควรมีการชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรทราบถึงความสำคัญของการประชุมกลุ่มประจำเดือน สามารถใช้เวทีประชุมประจำเดือนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่ม และควรมีการอบรมให้คณะกรรมการสภายูวเกษตรกรทุกคนทราบว่าถึงบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อที่จะได้รู้ขอบเขต หน้าที่ ของตนเอง รู้จักระบบการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ

ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน พบว่าสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรมีความต้องการในประเด็นด้านความรู้ด้านการเกษตรอยู่ในระดับมากคือ ความรู้ทั่วไปด้านการเกษตร เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ดังนั้น กิจกรรมที่ควรส่งเสริมและสนับสนุนควรเป็นกิจกรรมที่สามารถประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเพาะเห็ด เลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ วิธีถนอมอาหาร วิธีแปรรูปอาหาร เป็นต้น

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดอบรมและให้ความรู้กับกลุ่มยูวเกษตรกร ในด้านต่าง ๆ ที่สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต

2) การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรลงพื้นที่ติดตามกลุ่มยูวเกษตรกรโดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบ T&V System โดยการถ่ายทอดความรู้ เยี่ยมเยียนสนับสนุน ติดตาม การจัดข้อมูลในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

3) การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้ทำความเข้าใจในกระบวนการกลุ่ม บทบาท หน้าที่ ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถถ่ายทอดต่อสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรได้

4) การส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มของยูวเกษตรกรในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการเข้าถึงแหล่งความรู้ และสนับสนุนปัจจัยการผลิต

ต่าง ๆ พร้อมทั้งส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทในด้านการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่ม
 ยูวเกษตรกร ในด้านต่าง ๆ

5) มีกิจกรรมให้เจ้าหน้าที่ และที่ปรึกษา/สมาชิกยูวเกษตรกร ศึกษาดูงานและ
 แลกเปลี่ยน ความรู้กับกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนากลุ่มยูวเกษตรกรของ
 ตนเอง

6) มีการประชาสัมพันธ์กลุ่มยูวเกษตรกรต้นแบบ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และ
 ถ่ายทอดประสบการณ์ในการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร

3.1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

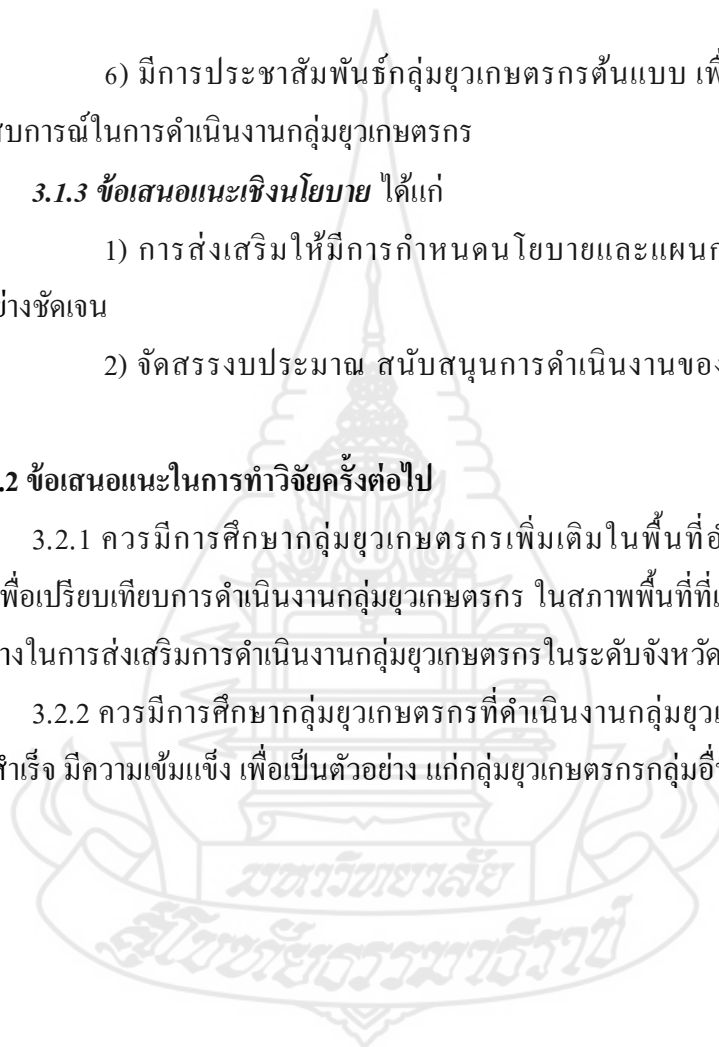
1) การส่งเสริมให้มีการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานกับกลุ่ม
 ยูวเกษตรกรอย่างชัดเจน

2) จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรอย่าง
 ต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษากลุ่มยูวเกษตรกรเพิ่มเติมในพื้นที่อำเภออื่น ๆ ในจังหวัด
 นครราชสีมา เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร ในสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน และขยายผล
 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในระดับจังหวัดต่อไป

3.2.2 ควรมีการศึกษากลุ่มยูวเกษตรกรที่ดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน ที่
 ประสบความสำเร็จ มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นตัวอย่าง แก่กลุ่มยูวเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร กลุ่มพัฒนาเยาวชนเกษตรกร กองพัฒนาเกษตรกร.(2561). *คู่มือการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกร*. กรุงเทพมหานคร:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร กองพัฒนาเกษตรกร.(2562). *คู่มือการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม*.กรุงเทพมหานคร:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2565). *ทรัพยากรดินจังหวัดนครราชสีมา*. สืบค้นจาก <http://r03.ldd.go.th/nma01/web/doc/soid.pdf>
- กมลฉัตร กลัดแก้ว. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่ออาชีพเกษตรกรกรรมของยูว เกษตรกร ในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี*(วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- กอบลาภ อารีศรีสม. (2557). *การพัฒนาบทบาทกลุ่มเยาวชนเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน* (ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- กীরดี ยศยิ่งยง . (2549). *การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ธรรมมลการพิมพ์.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2542).*การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม : คณะวิทยาการจัคการ สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ณภัทร ถ้านนท์. (2555).*การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียนกรณีศึกษากลุ่มเยาวชนเกษตรกร โรงเรียนบ้านบุงคล้า ตำบลบุงคล้า อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์*.(วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ครุณี ส่งเสริม. (2556). *การดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียน จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- ชัยลักษณ์ มณีวรรณ. (2558). *การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ธาราวรรณ ปานเทพ. (2562). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มยุวเกษตรกรในจังหวัดกระบี่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- นิจวรรณ จรุงจิตติกาล. (2546). *การเปรียบเทียบการดำเนินงานและความต้องการของสมาชิก กลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นและกลุ่มยุวเกษตรกรกำลังพัฒนาในจังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น,ขอนแก่น
- บุญทวี จำปา. (2548) *การใช้แนวทางการส่งเสริมแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน: ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการจัดการที่ดินบนพื้นที่ลาดชันในประเทศไทย*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์/กรุงเทพฯ.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. (2536). *ส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2561). *การพัฒนากลุ่มและเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 11, น. 5-9)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช.
- ปุ่นยวีร์ เกิดศรี. (2558). *บทบาทของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย แม่โจ้, เชียงใหม่ .
- พิรญา ตั้งสกุล. (2553). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลพระครู อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์*. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น , มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : บากกอกบลิ้อก .

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2526). *พจนานุกรมในไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525* (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- วนิดา ชุมคง. (2562). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดชุมพร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วันมีชัย บุรณะพันธ์. (2550). *การศึกษาปัจจัยพื้นฐานสู่ความสำเร็จในด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล จากองค์การระดับโลกที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร*
- วินิจ เกตุขำและคมเพชร ฉัตรศุกกุล. (2548). *กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.*
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมเกียรติ วิจิตรประเสริฐ. (2558). *ความเป็นมางานยูวเกษตรกร*. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/notes/820549945386267/>
- สมยศ นาวิการ. 2529. *การเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหาร: MPO*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ
- สัญญา สิงห์ใจ. (2559). *ความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรของโครงการยูวเกษตรกรในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- สิริวิลาส มณฑลโสภณ. (2537). *การวิเคราะห์ต้นทุน / ผลตอบแทนโครงการพัฒนาทรัพยากรบุคคล กรณีศึกษา บริษัทการบินไทย จำกัด*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทิน จันอิน. (2558). *การดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- สำนักงานเกษตรอำเภอประทาย. (2565). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี พ.ศ. 2566-2570 นครราชสีมา: สำนักงานเกษตรอำเภอประทาย.*

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สโขทัยธรรมราชา

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสำหรับสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร

แบบสอบถามการวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง
การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนตรกรในโรงเรียน อำเภอประทาย
จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีอยู่ 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกเยาวชนตรกร
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของสมาชิกเยาวชนตรกรต่อการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนตรกรในโรงเรียน
ตอนที่ 3 ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนตรกรในโรงเรียน
2. ขอให้ท่านให้ข้อมูลตามความเป็นจริง / ความคิดเห็นของท่าน
3. ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

นางสาวกุลวดี ขงพะวิสัย

นักศึกษาระดับปริญญาโท

หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มเยาวชนตรกรในโรงเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ	() 1 ชาย	() 2 หญิง	
			A1
2. อายุ.....	ปี		A1
3. ระดับการศึกษาในปัจจุบัน			A3
4. บิดา มารดา หรือผู้ปกครองประกอบอาชีพใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
() 4.1 ข้าราชการ	() 4.2 เกษตรกร	() 4.3 ค้าขาย	A41 A42 A43
() 4.4 รับจ้าง	() 4.5 อื่น ๆ ระบุ.....		A44 A45

6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกของกลุ่มยูวเกษตรกรปี

A6

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของสมาชิกยูวเกษตรกรต่อการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรใน โรงเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินงาน
ของกลุ่มยูวเกษตรกร

1. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกร

ประเด็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)	
1.1 การดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรเป็นการปลูกฝังให้ เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร						B11
1.2 รู้สึกถึงความสำคัญของการเกษตรต่อการดำรงชีพ ของมนุษย์						B12
1.3 ได้รับรับการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการเกษตร						B13
1.4 การฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเกษตรตามความสนใจ						B14
1.5 การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์						B15
1.6 การช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น						B16
1.7 การทำงานเป็นกลุ่มคณะ						B17
1.8 ความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร						B18
1.9 อื่น ๆ ระบุ						B19

2. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร

ประเด็นการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร	ระดับการเข้าร่วม			
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มยูวเกษตรกรเพียงใด				
2.1 การกำหนดระเบียบ/ข้อตกลงที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม				B21
2.2 การวิเคราะห์จุดอ่อนของกลุ่มเพื่อหาข้อแก้ไขและนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน				B22
2.3 การบันทึกข้อมูลการประชุมสภายูวเกษตรกรภายในโรงเรียน				B23
2.4 การเลือกตั้งคณะกรรมการสภายูวเกษตรกรเป็นไปตามระเบียบที่กลุ่มยูวเกษตรกรกำหนด				B24
2.5 การกำหนดแผนงานและรายงานผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ				B25
2.6 การแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม				B26
2.7 การกำหนดแผนการดำเนินงานและมอบหมายผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนงาน				B27
2.8 อื่น ๆ ระบุ				B28

3. การดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

กลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียนที่ท่านเป็นสมาชิก มีการดำเนินงานหรือสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้หรือไม่

ประเด็นการดำเนินงาน	มี	ไม่มี	
3.1 การบริหารจัดการกลุ่ม			
3.1.1 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสภายูวเกษตรกรทุกคนอย่างชัดเจน			B311
3.1.2 การทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการทุกตำแหน่ง			B312
3.1.3 การจัดทำแผนการประชุมกลุ่ม			B313
3.1.4 การถ่ายทอดความรู้ของกลุ่ม			B314

ประเด็นการดำเนินงาน	มี	ไม่มี	
3.1.5 การประชุมกลุ่มประจำเดือน			B315
3.1.6 สถานที่ทำการกลุ่ม			B316
3.1.7 อื่น ๆ ระบุ			B317
3.2 การจัดการทุนและทรัพยากร			
3.2.1 การจัดทำบันทึกการใช้วัสดุอุปกรณ์			B321
3.2.2 การจัดทำบัญชีต้นทุน-กำไร			B322
3.2.3 อื่น ๆ ระบุ			B323
3.3 การพัฒนาความรู้และความสามารถของสมาชิกและกลุ่ม			
3.3.1 การถ่ายทอดความรู้ในการประชุมกลุ่ม			B331
3.3.2 การฝึกปฏิบัติงานเกษตรที่ดำเนินการแบบรวมกลุ่มหรือกลุ่มย่อย			B332
3.3.3 การเข้าร่วมงานในระดับจังหวัด เขต หรือ ประเทศ			B333
3.3.4 การนำความรู้ที่ได้รับ ไปปฏิบัติ			B334
3.3.5 การถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนสมาชิก			B335
3.3.6 การนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกในครอบครัว			B336
3.3.7 อื่น ๆ ระบุ			B337

**ตอนที่ 3 ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม
ยุวเกษตรกรในโรงเรียน**

1. ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกร

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับการดำเนินงาน
ของกลุ่มยุวเกษตรกร

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
1.1 วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน						C11

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
1.2 เงินทุนในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ						C12
1.3 จำนวนสมาชิกมากเกินไป						C13
1.4 สมาชิกไม่เข้าใจถึงกระบวนการในการทำกิจกรรม						C14
1.5 สมาชิกไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม						C15
1.6 กลุ่มขาดการร่วมมือจากสมาชิกในการปฏิบัติงาน						C16
1.7 โรงเรียนขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด						C17
1.8 หน่วยงานภายนอกขาดการติดตามงานอย่างใกล้ชิด						C18
1.9 อื่น ๆ ระบุ.....						C19

2. ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับระดับความต้องการท่านพบเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยูวเกษตรกรในโรงเรียน

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ					
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
2.1 ความต้องการความรู้ด้านการเกษตร						
2.1.1 ความรู้ทั่วไปด้านการเกษตร						C211
2.1.2 การฝึกปฏิบัติด้านการเกษตร						C212
2.1.3 การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร						C213
2.1.4 วัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร						C214
2.1.5 อื่น ๆ ระบุ						C215

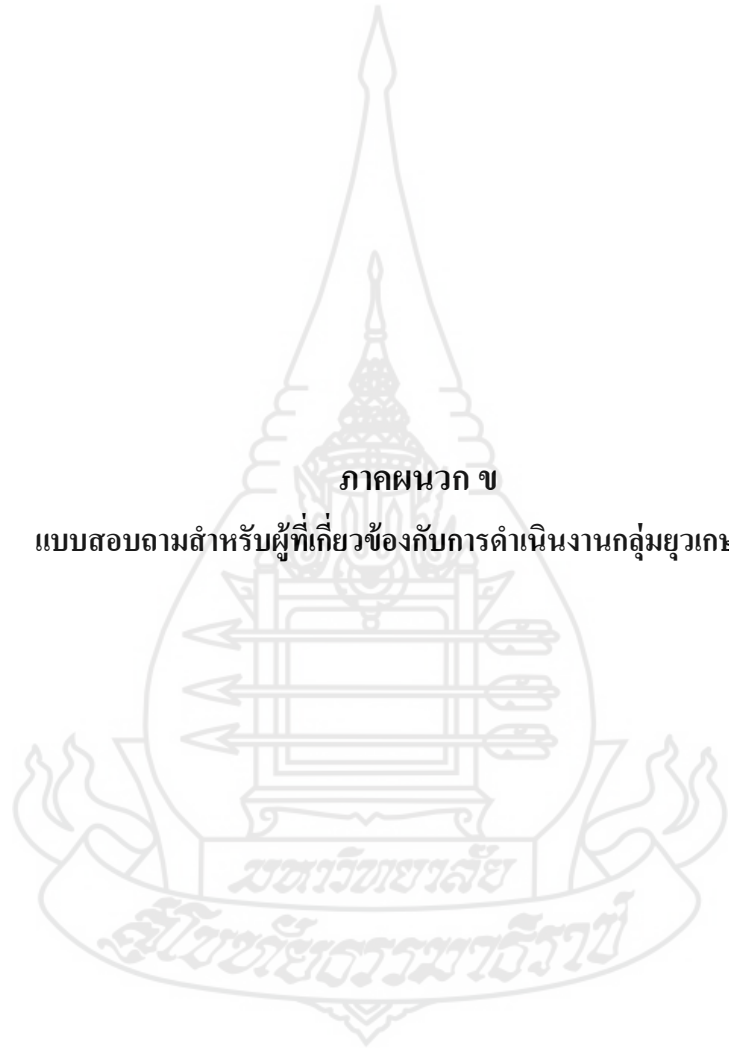
ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ					
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)	
2.2 ความต้องการด้านการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ยุวเกษตรกร						
2.2.1 การทำงานเป็นกลุ่ม						C221
2.2.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก						C222
2.2.3 การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน						C223
2.2.4 ความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน						C224
2.2.5 ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม						C225
2.2.6 อื่น ๆ ระบุ						C226

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

- 1)
- 2)
- 3)

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มยุทธศาสตร์

แบบสอบถามการวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง
การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกรในโรงเรียน อำเภอประทาย
จังหวัดนครราชสีมา

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกรในโรงเรียน อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา หลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์และใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกรต่อไป

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ความรู้ บทบาท และความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มยุทธกรในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุทธกรในโรงเรียน

จึงขอความร่วมมือจากท่านในการให้ข้อมูลตามความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่าน

นางสาวกุลวดี ขงพะวิสัย

นักศึกษาระดับปริญญาโท

หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ () () 1 หญิง () 2 ชาย
3. อายุ ปี
4. ตำแหน่ง
 - () 1 ผู้อำนวยการโรงเรียน () 2 ครูที่ปรึกษากลุ่มผู้บกพร่องในโรงเรียน
 - () 2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
5. ประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้บกพร่องในโรงเรียน ระยะเวลา ปี

ตอนที่ 2 ความรู้ บทบาท และความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้บกพร่องในโรงเรียน

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มผู้บกพร่อง

ผู้บกพร่องในโรงเรียนตามความเข้าใจของท่าน หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

2.2 บทบาทการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้บกพร่องในโรงเรียน

ท่านมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มผู้บกพร่องในโรงเรียนอย่างไรบ้าง

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

2.3 ความคิดเห็นต่อกลุ่มผู้บกพร่องในโรงเรียน

ท่านคิดว่ากลุ่มผู้บกพร่องในโรงเรียนมีประโยชน์อย่างไรบ้าง

- 1)
- 2)
- 3)

ตอนที่ 3 ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร ในโรงเรียน

3.1 ปัญหาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร

ท่านคิดว่ากลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

- 1)
- 2)
- 3)

3.2 ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าของหน้าที่รับผิดชอบงานกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน ท่านต้องการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรอย่างไรบ้าง

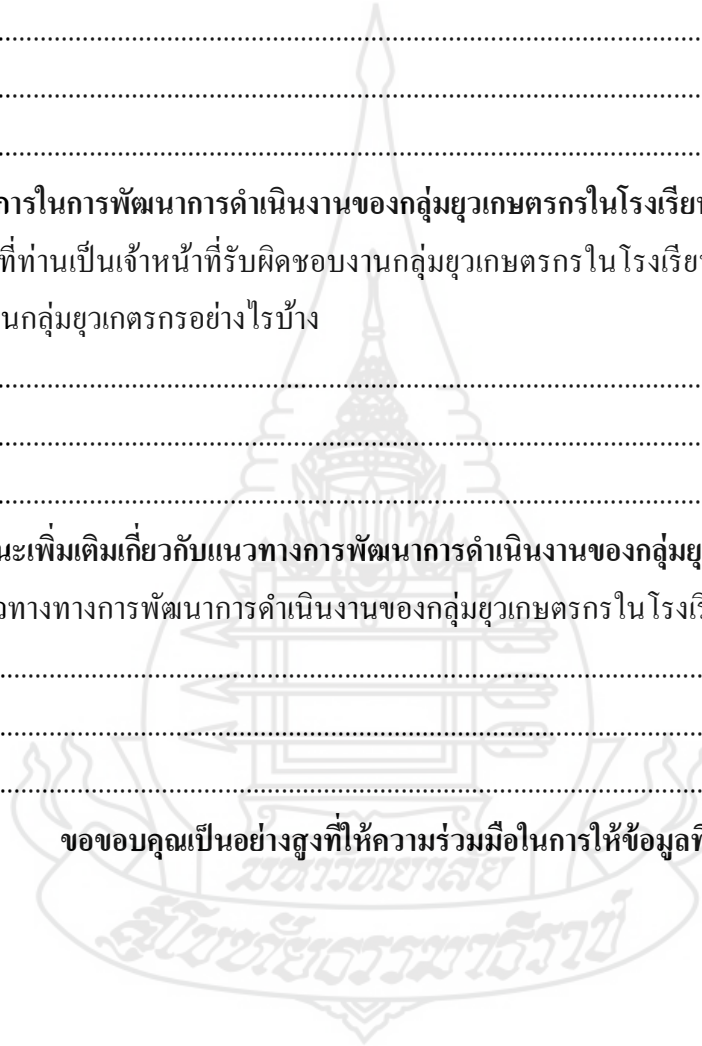
1.
2.
3.

3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน

ท่านมีแนวทางทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนอย่างไรบ้าง

1.
2.
3.

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ภาคผนวก ค
ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย

1. นางสาวโนทัย หินสูงเนิน เกษตรอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. นายสมหมาย ชนะคำ เกษตรอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
3. นางสาวอรุณี นิครัมย์ย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเกษตรอำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกุลวดี ยงพะวิสัย
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 24 พฤศจิกายน 2535
สถานที่เกิด	อำเภอหুমพวง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (การเกษตร) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปี พ.ศ. 2558
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

